

**Andersson Elffers Felix
Politieacademie
Stichting Maatschappij,
Veiligheid en Politie**

De maatschappelijke
integratie van de politie in
Helmond Binnenstad Oost

Utrecht, juni 2009

AP64/case study helmond

drs. R. Ulrich
drs. F. Pieters
drs. H. Quint Bc.
dr R. van der Wal
drs. C. Wiebrens

Inhoud

1 Inleiding 4

- 1.1 Aanleiding 4
- 1.2 Onderzoeksopzet 4
- 1.3 Onderzoeksvragen en analysekader 5

2 Veiligheidsproblematiek 8

- 2.1 Helmond 8
- 2.2 De veiligheidsproblematiek 8

3 Veiligheidsaanpak 10

- 3.1 De veiligheidsaanpak van de gemeente 10
- 3.2 De veiligheidsaanpak van de politie 13

4 Integratie in de wijk 15

- 4.1 Organisatie en werkwijze politie 15
- 4.2 Burgers kennen de politie 16
- 4.3 De politie kent de burgers 16
- 4.4 De politie heeft contacten met allochtonen 17
- 4.5 De politie kent de problematiek 19
- 4.6 Participatie in buurtnetwerken 20
- 4.7 Invloed van burgers op het veiligheidsbeleid 21
- 4.8 Communicatie 21
- 4.9 Voorwaarden voor integratie in de wijk 22
- 4.10 Conclusies 22

5 Integratie in professionele netwerken 24

- 5.1 Participatie in netwerken van professionals 24
- 5.2 Convenanten 25
- 5.3 Veelplegers en jeugdproblematiek 25
- 5.4 Oordeel over de samenwerking met de politie 25
- 5.5 Doorwerking van afspraken in het wijkteam 27
- 5.6 Betrouwbaarheid 27
- 5.7 Conclusies 27

6 Integratie in het bestuur 28

- 6.1 Organisatie van de samenwerking 28
- 6.2 Integratie van beleid 28
- 6.3 Afstemming inzet op lokale prioriteiten 28
- 6.4 Bijdrage van de politie aan het lokaal veiligheidsbeleid 28
- 6.5 Oordeel bestuur over de politie 28
- 6.6 Betrokkenheid raad bij politie(beleid) 29
- 6.7 Conclusies 29

7 Legitimiteit 30

8 Conditionerende factoren 31

- 8.1 Organisatie en formatie 31
- 8.2 Kerntakendiscussie 32

9 Conclusies 33

10 Aanbevelingen 37

Bijlage 1: Scores interviews per facet 39

Bijlage 2: Overzicht gesprekspartners 40

Bijlage 3: Samenstelling stuurgroep en onderzoeksteam 41

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De probleemgerichte aanpak en gebiedsgebonden werken zijn wezenskenmerken van het Nederlandse politiebestedel. De sterke verankering in de wijken, in professionele netwerken en in het openbaar bestuur wordt beschouwd als een belangrijke basis voor de legitimiteit van de politie.

Het Lectoraat Gemeenschappelijke Veiligheidskunde van de Politieacademie, de Stichting Maatschappij Veiligheid en Politie en Andersson Elffers Felix hebben het initiatief genomen voor een onderzoek naar de mate van integratie van de politie in de wijken, in professionele netwerken en in het openbaar bestuur.

Er zijn verschillende aanleidingen voor dit onderzoek.

De eerste aanleiding heeft betrekking op integrale veiligheid. Maatschappelijke integratie van de politie wordt beschouwd als een belangrijke voorwaarde voor integrale veiligheid.

De tweede aanleiding betreft de legitimiteit van de politie. Om effectief op te kunnen treden moet de politie beschikken over legitimiteit. Daarom is het van belang te weten waar de legitimiteit van het politieoptreden op gebaseerd is en in hoeverre de legitimiteit van het optreden van de politie samenhangt met de mate van maatschappelijke integratie.

De derde aanleiding wordt gevormd door ontwikkelingen in het politiebestedel. De afgelopen jaren wezen die in de richting van centralisatie en meer nadruk op repressie. Het is de vraag wat het effect is van deze ontwikkelingen, zoals de invoering van prestatiecontracten en de kerntakendiscussie, op de maatschappelijke integratie van de politie.

1.2 Onderzoekopzet

Het onderzoek bestaat uit case studies. Aan de hand van documentenanalyse en half gestructureerde interviews met stakeholders is nagegaan in hoeverre de politie is geïntegreerd in wijken, in netwerken van professionals en in het lokale bestuur en welke factoren bepalend zijn voor de mate van maatschappelijke integratie en de legitimiteit van de politie. Per casus is een basiseenheid onderzocht.

Bij de selectie van cases is gezorgd voor een spreiding naar gemeentegrootte en regio's. In de eerste plaats om te zorgen dat de cases representatief zijn. Maar ook om in beeld te brengen in hoeverre de maatschappelijke integratie van de politie verschilt tussen regio's en gemeenten van verschillende grootteklassen. De case studies zijn uitgevoerd in Amsterdam Oud-West, Gouda-Oost, Helmond, Sint Anthonis, Rotterdam Beverwaard en Veldhoven. De resultaten van de zes case studies zijn samengevat in een landelijke rapportage. Daarnaast zijn de resultaten per case study afzonderlijk gepubliceerd in uitgebreide rapportages.

Deze rapportage beschrijft de uitkomsten van de casestudie in de gemeente Helmond. Het onderzoek richtte zich op het gebied van de afdeling Helmond Binnenstad Oost. Het onderzoek werd uitgevoerd in de periode oktober 2007 – februari 2008 door onderzoekers van Andersson Elffers Felix en van de Onderzoeksgroep van de Politieacademie onder supervisie van een

stuurgroep voor het onderzoek naar de maatschappelijke integratie en legitimiteit van de politie.¹

Het onderzoek heeft een kwalitatief karakter en bestaat uit bestudering van documenten en interviews met stakeholders.² De uitkomsten zijn verwerkt aan de hand van een analysekader, waar de dimensies integratie in de wijk, integratie in netwerken van professionals, integratie in het bestuur en legitimiteit van de politie zijn uitgewerkt in thema's en indicatoren waarbij de aanpak en de organisatie formeel geregeld zijn. Op grond van de beoordeling van de uitkomsten aan de hand van het analysekader worden conclusies getrokken over de mate van integratie van de politie in de wijk, het netwerk van professionals en het bestuur, de legitimiteit van de politie en het effect van conditionerende factoren. De uitkomsten worden weergegeven in de vorm van een schoolrapport.³

1.3 Onderzoeksvragen en analysekader

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt:

In welke mate is de politie geïntegreerd in de wijk, in professionele netwerken en in het openbaar bestuur en welke factoren beïnvloeden de mate van maatschappelijke integratie van de politie?

Deze vraagstelling is uitgewerkt in vijf subvragen:

- In hoeverre is de politie geïntegreerd in de wijk?
- In hoeverre is de politie geïntegreerd in lokale netwerken van professionals?
- In hoeverre is de politie geïntegreerd in het lokale bestuur?
- Welke gevolgen heeft de mate van maatschappelijke integratie voor de legitimiteit van de politie?
- Wat zijn conditionerende factoren voor de maatschappelijke integratie van de politie?

Per onderzoeksvraag zijn aandachtspunten en indicatoren geformuleerd die tezamen het analysekader vormen voor het onderzoek. Bij de analyse is consequent onderscheid gemaakt tussen:

- de formele organisatie, die tot uitdrukking komt in documenten en overleggremia
- de oordelen van bestuurders en managers en
- de oordelen van burgers en professionals.

Hierdoor kunnen eventuele tegenstellingen in beeld worden gebracht, tussen: de formele werkelijkheid van plannen en organisatiestructuren en de reële werkelijkheid van de uitvoering én tussen de oordelen van bestuurders en managers enerzijds en de oordelen van professionals en burgers anderzijds.

Hieronder volgt per subvraag een overzicht van de aandachtspunten en indicatoren die in de analysekader zijn betrokken:

1.3.1 Integratie in de wijk

Bij de mate van integratie van de politie in de wijk spelen de volgende aandachtspunten een rol:

- de duurzaamheid van de relaties met de bevolking

¹ Zie voor de samenstelling van de stuurgroep bijlage 3.

² Zie voor een overzicht van de gesprekspartners bijlage 2.

³ Zie voor een uitgebreid overzicht van de scores per interview bijlage 1.

- de intensiteit en kwaliteit van de contacten met de bevolking in al zijn geledingen (o.a. contacten met sleutelpersonen¹ en minderheden en participatie in buurtnetwerken)
- de afstemming van het politiewerk op de problemen die de bevolking ervaart
- de mate waarin de politie helder en geloofwaardig communiceert met de bevolking.

Voor de mate van integratie van de politie in de wijk zijn de volgende indicatoren benoemd:

- burgers weten wie hun wijkagent is
- burgers kennen hun wijkteam
- de politie kent de problemen en de relevante mensen in de wijk
- de politie onderhoudt structurele contacten met sleutelpersonen en instanties in de wijk
- de politie heeft structurele contacten met minderheden in de wijk
- de politie betreft de bevolking actief bij het veiligheidsbeleid op wijkniveau (wijkpanels, burgergesprekken et cetera)
- de politie participeert in buurtnetwerken
- de politie communiceert actief over de veiligheidsproblematiek en haar prioriteiten
- burgers hebben een beeld van de prioriteiten en de aanpak van de politie.

1.3.2 Integratie in lokale netwerken van professionals

Bij de mate van integratie van de politie in lokale netwerken van professionals gaat het om de vraag in hoeverre de politie samenwerkt met partners op lokaal, wijk- en buurtniveau en het functioneren van de politie in deze samenwerkingsverbanden.

Voor de mate van integratie in lokale netwerken zijn de volgende indicatoren benoemd:

- de politie participeert op wijk- en buurtniveau in netwerken van professionals
- de politie speelt een actieve rol in deze netwerken
- de politie participeert in een veelplegersaanpak
- de politie participeert in structureel casusoverleg voor overlastgevende en criminele jongeren
- de politie is in samenwerkingsverbanden een betrouwbare partner
- de afspraken van wijkagenten met lokale partners krijgen een vervolg in activiteiten van de basiseenheid
- de samenwerking met partners is vastgelegd in convenanten
- de politie ondersteunt initiatieven van partners met informatie, adviezen en protocollen.

1.3.3 Integratie in het lokale openbaar bestuur

Bij de mate van integratie van de politie in het lokale openbaar bestuur spelen de volgende aandachtspunten een rol:

- de mate waarin het politiebeleid aansluit bij de verwachtingen van het bestuur en de politiek
- de mate waarin het lokale politiebeleid en het gemeentelijke veiligheidsbeleid zijn geïntegreerd
- de mate waarin de politie helder en geloofwaardig communiceert naar lokaal bestuur en politiek.

Voor de mate van integratie in het openbaar bestuur zijn de volgende indicatoren benoemd:

- het lokale politiebeleid is afgestemd op het gemeentelijke veiligheidsbeleid
- naast aandacht voor landelijke, regionale of OM-prioriteiten is er voldoende ruimte voor lokale prioriteiten

¹ Onder sleutelpersonen wordt verstaan: winkeliersverenigingen, belanghebbendenorganisaties, huismeesters, woningcorporaties, welzijnsinstellingen, hulpverleningsinstellingen, jeugdwerk, horeca, wijkraden, gemeentelijke toezichhouders, gemeentewerken, leerplichtambtenaren, ondernemersverenigingen, scholen, ROC's, moskeebesturen.

- de lokale politiek is van mening dat de politie haar werk voldoende afstemt op de lokale problemen
- de politie vervult een intermediaire en signalerende rol tussen de wijken en buurten en het gemeentebestuur
- de politie ondersteunt en stimuleert de gemeentelijke regierol
- het lokale politiebeleid wordt besproken in de betrokken raadscommissie (AZ, ABZ, OOV)
- de politie is structureel aanwezig bij deze raadscommissie
- er is structureel overleg tussen de burgemeester en de politie
- in kleine gemeenten ondersteunt de politie het lokale veiligheidsbeleid met deskundigheid
- het gemeentebestuur en de lokale politiek beschouwen de politie als 'hun' politie.

1.3.4 Legitimiteit

De vraag naar de gevolgen van de mate van maatschappelijke integratie voor de legitimiteit van de politie heeft betrekking op het maatschappelijk draagvlak voor de politie.

Hiervoor zijn de volgende indicatoren benoemd:

- de politie speelt in op de problematiek in de wijk of gemeente
- de bevolking stemt in met de doelen en prioriteiten van de politie
- er is sprake van congruentie tussen het politiebeleid en het gemeentelijke veiligheidsbeleid
- de politie communiceert overtuigend over haar beleid en haar optreden
- burgers hebben het gevoel dat ze door de politie beschermd worden
- burgers zijn tevreden over de inzet van de politie.

1.3.5 Conditionerende aspecten

Bij de vraag naar conditionerende aspecten voor de maatschappelijke integratie van de politie spelen de volgende aandachtspunten een rol:

- de organisatie en formatie van de politie
- de invloed van de kerntakendiscussie op de prioriteiten en inzet van de politie.

Voor de conditionerende aspecten van de maatschappelijke integratie van de politie zijn de volgende indicatoren benoemd:

- de politietaak in de wijk wordt in beginsel uitgevoerd door medewerkers van de eigen gebiedsgebonden basiseenheid
- wijkagenten maken deel uit van deze gebiedsgebonden basiseenheden
- de politie heeft voor bewoners en specifieke doelgroepen duidelijke aanspreekpunten
- wijkteams en wijkagenten hebben ruimte om hun werkzaamheden af te stemmen op de specifieke problematiek van hun gebied
- signalen van wijkagenten werken door in het teambeleid en de lokale veiligheidsaanpak de kerntakendiscussie is niet van invloed op de inzet van de politie en de lokale samenwerking.

2 Veiligheidsproblematiek

2.1 Helmond

Helmond is een industriestad met meer dan 86.000 inwoners. Op Almere na is het de snelst groeiende stad van Nederland. De Binnenstad omvat de vooroorlogse stadskern van Helmond met een concentratie aan stedelijke voorzieningen, winkels, kantoren, lokale overheidsinstellingen en eet- en uitgaansgelegenheden. Rondom dit stadscentrum bevindt zich een schil van buurten, met een wisselende 'mix' van woon- en werkfuncties.

De woonwijk Binnenstad Oost bestaat uit de buurten Vossenbergh, Heipoort en Leonardus. Voor de oorlog was het een arbeiderswijk met de nodige klein-industriële bedrijvigheid. Vanaf de jaren vijftig trokken deze bedrijven naar de nieuwe buitenranden van de stad. De wijk raakte geleidelijk aan in verval. De oorspronkelijke bewoners trokken naar de nieuwbouwwijken. Wat achterbleef waren vooral de ouderen en de sociaal zwakkeren. Het leegkomende woningbestand van vooral goedkope huurwoningen werd doorgaans toegewezen aan allochtone gezinnen. Hun komst versterkte de 'witte vlucht'. De wijk verpauperde. Enkele jaren geleden is begonnen met een grootscheepse herstructurering van de wijk.

In de Binnenstad wonen relatief veel ouderen. Het aantal eenpersoonshuishoudens is verreweg het grootst, gevolgd door meerpersoonshuishoudens zonder kinderen. De Binnenstad kent van alle wijken de hoogste concentratie allochtonen. Een kwart van alle personen van niet-Nederlandse afkomst in Helmond woont in deze wijk. 10,2% is van Marokkaanse afkomst en 7,8% is Turks.

Er is veel werkgelegenheid in de Binnenstad door de aanwezigheid van het centrale winkelgebied, van kantoren en overheidsinstellingen. Desondanks is de werkloosheid in Binnenstad Oost anderhalf keer hoger dan het stedelijke gemiddelde. Het aandeel uitkeringsgerechtigden is zelfs 2 keer zo hoog. Het gemiddelde inkomen in de Binnenstad ligt lager dan het stedelijke gemiddelde.

Ook met betrekking tot de leefbaarheid scoort de wijk laag. In de Inwonersenquête geven bewoners van Binnenstad de leefbaarheid van hun wijk het rapportcijfer 6,8. Dit is het laagste cijfer van alle wijken. Het gemiddelde beoordelingscijfer in Helmond is een 8,0.

Het gebied Binnenstad Oost is deel van een zogeheten aandachtsgebied, delen van de stad waar sprake is van een cumulatieve aan sociale, economische en ruimtelijk-fysieke problemen. Vanwege de hogere 'probleemdichtheid' zijn deze gebieden onderwerp van speciale zorg. Helmond heeft sinds enkele jaren drie aandachtsgebieden: Binnenstad Oost, Helmond West en Helmond Noordoost.

De wijk Binnenstad Oost is net niet terecht gekomen op de lijst van 40 prachtwijken. Samen met Helmond West eindigde het op de 41^e en 42^e plaats.

2.2 De veiligheidsproblematiek

Er zijn geen gegevens beschikbaar over de veiligheidsproblematiek in de wijk Binnenstad Oost. De cijfers hebben betrekking op de binnenstad als geheel. Dit geeft een enigszins vertekend beeld, omdat ook de gegevens van het stadscentrum en het uitgaansgebied in de cijfers zijn meegerekend.

Met betrekking tot de leefbaarheid zijn de bewoners in de Binnenstad vooral ontevreden over de gebrekkige speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar en over de voorzieningen voor jongeren in de leeftijdscategorie van 12 tot 17 jaar. Andere klachten betreffen de straatverlichting en het onderhoud van de groenvoorzieningen.

De door de bewoners ervaren overlast is in het binnenstadsgebied groter dan in de meeste andere wijken. De wijk verloedert. De zogeheten verloederingscore bedraagt 4,3 tegen een gemiddelde in Helmond van 3,3. De bewoners storen zich aan bekladderde muren, aan rommel op straat, aan de vernieling van publieke objecten, zoals verkeersborden en bushaltes en aan de grote hoeveelheid hondenpoep. De ervaren overlast uit zich ook in herrie op straat. Er is overlast van groepen jongeren of van omwonenden.

Een deel van deze overlast kan worden verklaard uit het hoge voorzieningenniveau van de Binnenstad. Dit trekt veel publiek. In de Binnenstad zijn als vanouds ook de meeste uitgaansgelegenheden gevestigd, waar met name 's avonds veel mensen op afkomen. Een andere oorzaak is de relatief grote concentratie van sociaal zwakkeren. De Inwonersenquête noemt dronkenschap, drugs- en medicijngebruik als voornaamste bronnen van overlast. De huidige herstructurering van de wijk leidt tot extra overlast, door gesloopte en dichtgetimmerde woningen en vuiltoerisme (illegale dumping van grof vuil).

De veiligheid van het binnenstadsgebied laat voor veel bewoners te wensen over. 25% van de binnenstadsbewoners voelt zich onveilig in de eigen wijk. De buurt scoort het hoogst voor wat betreft het aantal bedreigende situaties die men heeft ervaren. Het binnenstadsgebied heeft vooral te maken met woninginbraak, voertuigcriminaliteit, fietsendiefstal en geweldscriminaliteit. De bewoners waarderen de veiligheid in hun wijk met het rapportcijfer 6.3. Dit is de laagste score van alle wijken in Helmond. Ook ten aanzien van het algemene slachtofferschap liggen de percentages voor de binnenstad hoog. De meeste bewoners zijn slachtoffer in eigen buurt. In veel gevallen gaat het om misdrijven met betrekking tot de woning of eigendommen, zoals (pogingen tot) inbraak, diefstal en of vernielingen aan huis, tuin of auto. Alleen Helmond West steekt in dit opzicht boven het binnenstadsgebied uit.

Er zijn verschillende jeugdgroepen in de wijk actief. Naar schatting van de politie gaat het om zo'n 50 tot 100 kinderen. Volgens een politierespondent wordt dit niet goed bijgehouden omdat hier geen tijd voor is: 'Het duurt te lang om al die gegevens in te kloppen.' Tussen de jongerengroepen is een onderlinge strijd gaande. Enkele groepen zijn gedeeltelijk crimineel.

3 Veiligheidsaanpak

3.1 De veiligheidsaanpak van de gemeente

De Gemeente Helmond werkt met een integrale veiligheidsaanpak. Deze aanpak is vastgelegd in het *Masterplan Handhaving en veiligheid 2005-2008*. Het centrale uitgangspunt van dit plan is dat de gemeente de regie voert met betrekking tot het veiligheidsbeleid en er zorg voor draagt dat de regels worden gehandhaafd. Daarbij doet de gemeente nadrukkelijk een beroep op de inwoners, de ondernemers en de instellingen in de gemeente om mee te werken aan bevordering van veiligheid, door kleine veiligheidsproblemen zelf op te lossen. Als veiligheidsproblemen het zelfregelend vermogen van bewoners, ondernemers en instellingen te boven gaan zal een aanvullend netwerk van (semi-) overheidsbemoeienis moeten zorgen voor ondersteuning zodat samen met betrokkenen het probleem kan worden opgelost dan wel beheersbaar gemaakt. Daar waar de veiligheidsproblemen zo groot zijn dat alleen (semi-) overheidsgrijpen effect kan sorteren moet die (semi-)overheid garanderen dat er ook daadwerkelijk wordt ingegrepen.

De gemeente wil haar eigen werkzaamheden op het gebied van handhaving en toezicht meer structureel vormgeven en de regierol in de richting van gelieerde instellingen binnen het welzijnswerk nadrukkelijker gaan oppakken. Ook wil de gemeente veiligheidsproblemen naast probleemgericht meer gebiedsgericht aanpakken.

Binnen de gemeente is de coördinator Handhaving Integraal Veiligheidsbeleid belast met de controle op de uitvoering van het veiligheidsbeleid. Jaarlijks wordt door deze functionaris een actieprogramma handhaving en integraal veiligheidsbeleid opgesteld. De actiepunten die hieruit voortkomen worden in de jaarplannen van de betrokken gemeentelijke diensten vastgelegd.

Prioriteiten

Het Masterplan Handhaving en veiligheid 2005-2008 bevat de volgende prioriteiten:

- uitvoering van de landelijke kaders uit het grote stedenbeleid
- aanpak van de problemen zoals vastgesteld in de wijkmonitoren veiligheid
- de stadsprioriteit jeugd.

Concreet wordt in de komende jaren aandacht besteedt aan de volgende speerpunten:

1. Naar een sociaal veiliger samenleving

- vergroten van bewonersbetrokkenheid
- verder verminderen van de criminaliteit
- verder verminderen van overlast
- vergroten van het veiligheidsgevoel van ouderen
- verminderen van veiligheidsrisico's voor de jeugd.

2. Naar een fysiek veiliger leefomgeving:

- preventie
- handhaving met de specifieke nadruk op de prioriteiten uit de 'vlindernota', waarin maatregelen met betrekking tot de handhaving zijn vastgelegd

3. Naar een economisch veiliger klimaat

- uitbreiden van publiek private samenwerking in winkelgebieden, industriegebieden en horecaconcentratiegebieden.

Aanpak

De burgemeester is coördinerend portefeuillehouder handhaving en integraal veiligheidsbeleid. Hij is tevens voorzitter van de Stuurgroep handhaving en veiligheid. Deze stuurgroep adviseert het college van Burgemeester en wethouders op strategisch niveau. Leden van de stuurgroep zijn de leden van het college van B&W, de leden van het gemeentelijke managementteam, de commandant van de brandweer, de politiechef van de Helmondse politieafdelingen, de officier van justitie, de directeur SSH (stadswacht) en de leden van de werkgroep handhaving en veiligheid. De coördinator Integraal Veiligheidsbeleid is voorzitter van de werkgroepen (handhaving, externe veiligheid en sociaal-maatschappelijke veiligheid). Wethouders adopteren wijken. Iedere wethouder heeft een of meerdere wijken onder zijn hoede.

Veiligheidshuis

Om de afstemming tussen betrokken partijen bij de aanpak van criminaliteit te verbeteren is een veiligheidshuis ingevoerd, waarin de gemeente Helmond, Helmond Interventie Team (HIT), Politie, Justitie, Halt, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, Maatschappelijke Dienstverlening, Reclassering Nederland, Reclassering Leger des Heils, Novadic-Kentron/Reclassering en Slachtofferhulp vanuit één locatie werken aan een integrale en persoonsgerichte aanpak. Hierbij brengt elke deelnemende organisatie haar expertise in. Door fysiek in één gebouw te zitten zijn de 'lijntjes kort' en is de samenwerking beter. Speerpunten van het Veiligheidshuis zijn jeugd, huiselijk geweld, woonoverlast, veelplegers en de thema- en gebiedsgerichte aanpak van overlastsituaties. De aanpak is niet alleen gericht op het bestrijden van problemen en misdrijven, maar ook op preventie en nazorg.

Helmonds Interventieteam (HIT)

Het Helmonds Interventie Team is opgericht in 2006 en richt zich op de aanpak van ernstige leefbaarheids- en veiligheidsproblemen. In het HIT werken gemeente, politie, milieudienst, brandweer, sociale recherche, team mensenhandel en vreemdelingenpolitie nauw met elkaar samen. Het interventieteam komt in actie bij hennep, fraude met uitkeringen, illegale vreemdelingen, onjuiste GBA-inschrijvingen en illegale kamerverhuur. Wanneer er een enkelvoudig probleem is, komt niet het gehele team in actie, maar alleen de betreffende handhavingsinstantie.

Wijkbeheer

De gemeente Helmond werkt met buurtconciërges en wijkopzichters. Iedere wijk heeft zijn eigen opzichter. Bij hem kunnen de bewoners terecht met vragen en klachten over de wijk. Beschadigingen of vernielingen kunnen aan deze functionaris worden doorgegeven. In Binnenstad Oost zal nog een conciërge worden aangesteld.

Betrokkenheid bewoners

Om de bewoners te betrekken bij het stedelijke beleid stimuleert de gemeente de bewoners tot activiteiten door middel van wijkraden en klankbordgroepen. Met uitzondering van het centrum is in elke wijk een wijkraad actief. Deze zijn voor de gemeente een belangrijk aanspreekpunt. Zij ontvangen een buurtbudget dat kan worden ingezet om de leefbaarheid in de wijk (verder) te verbeteren. Van deze organen wordt verwacht dat zij via bijvoorbeeld de wijkbladen aan de bewoners in de wijk duidelijk maken wat ze doen en op welke manier het buurtbudget wordt gebruikt. De wijkraden dragen agendapunten aan die kunnen worden besproken in de klankbordgroep. De samenstelling van de wijkraad verschilt. In de ene wijk

treft men nu eenmaal meer vrijwilligers dan in de andere. Een van de respondenten geeft aan dat het steeds moeilijker wordt om kwalitatief goede vrijwilligers voor dit werk te vinden. Het wijkwerk vreet tijd en energie. Het is de gemeente er dan ook veel aan gelegen om deze vrijwilligers voor het wijkwerk te behouden.

De klankbordgroep is een overlegplatform tussen de gemeente en de wijk. Er zijn elf klankbordgroepen in Helmond actief. Dat is één per wijk. De klankbordgroep wordt voorgezeten door één van de wethouders of de burgemeester. Het secretariaat wordt uitgevoerd door iemand vanuit de wijk, op voordracht van het wijkorgaan. Per jaar komt de klankbordgroep gezamenlijk zo'n 2 à 3 keer bijeen. Ook bestaat de mogelijkheid om bij incidenten of andere dringende zaken tussentijds bijeen te komen. De bewoners kunnen zelf de agendapunten aandragen. Een klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van bewonersgroepen, verenigingen, politie, corporaties en het welzijnswerk. Van elke klankbordgroep wordt een afsprakenlijst opgesteld en vastgesteld door de voorzitter en de secretaris. De gemeente heeft een adviseur wijk- en buurtorganisaties in dienst, die vanuit een onafhankelijke positie de wijkorganen en de klankbordgroepen ter zijde staat.

Naast deze organen zijn er in de wijken nog tal van andere buurtverenigingen en activiteitencommissies actief.

Leefbaarheidsteams

Om een verdere afbrokkeling van de sociale samenhang en de normen en waarden te keren is op initiatief van het opbouwwerk van de Stichting Welzijn Helmond het *Project Leefregels op straat* van start gegaan. Doel is om door middel van gezamenlijke activiteiten met de bewoners de leefbaarheid in verschillende straten te verbeteren. Bewoners verrichten zelf onderzoek naar bepaalde problemen in de wijk. Vervolgens wordt gekeken hoe de verschillende professionele ketenpartners hier op in kunnen spelen. De samenwerkingspartners zijn woningcorporatie Volksbelang, Stichting Welzijn Helmond (SWH), de politie, stadswachten en bewonersorganisaties.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de samenwerkingsverbanden:

Tabel: Samenwerkingsverbanden m.b.t. veiligheid in Helmond

Veiligheidshuis	Helmond Interventie Team (HIT), Politie, Justitie, Halt, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, Maatschappelijke Dienstverlening, Reclassering Nederland, Reclassering Leger des Heil, Novadic-Kentrov/Reclassering en Slachtofferhulp.
Evaluatie JPT (Jeugd Preventie Team)	Politie, Stichting Welzijn Helmond (SWH), Brabants Steunpunt Jeugdwelzijn (BSJ)
Bestrijding discriminatie	Moslimplatform en OM
Aanpak woonoverlast	Maatschappelijke Dienstverlening Helmond/De Peelzoom (MADIHP), Stichting Maatschappelijke Opvang Helmond e.o.(SMO), Stichting Welzijn Helmond (SWH), woningcorporaties, Novadic-Kentron (verslavingszorg), GGZ
Loveboy meldpunt en opleiding professionals	SWH, scholen
Aanpak huiselijk geweld	Peellandgemeenten, MADIHP, OM, SMO
Sluitende aanpak veelplegers	OM, Novadic-Kentron en SMO
Project (allochtone) jongeren in detentie	OM, Dienst justitiële inrichtingen, Novadic en SMO
Meer toezicht op risicoplaatsen / HIT	Stichting Stadswacht Helmond (SSH)
Handhavingsdag	SSH, OM, brandweer

Herstructurering

Binnenstad Oost gaat op dit moment grotendeels op de schop. De herstructurering van de wijk is gericht op de verbetering van het leefklimaat door middel van de ontwikkeling van een eigentijds woon- en leefklimaat, met een gedifferentieerd programma van koop- en huurwoningen en de nodige sociaal-maatschappelijke wijkvoorzieningen. In totaal gaan 1.200 van de 6.900 woningen tegen de vlakte. In de oude situatie was 90% bestemd voor de verhuur. In de nieuwe situatie is dat 50%. Met deze aanpak beogen de gemeente en de corporaties de bevolkingssamenstelling van de wijk te kunnen beïnvloeden.

3.2 De veiligheidsaanpak van de politie

De prioriteiten van de politie zijn deels 'van boven opgelegd' en deels in overleg met de gemeente gebaseerd op het Actieprogramma handhaving en veiligheid. De afspraken met de gemeente worden gemaakt in de Stuurgroep Handhaving en Integraal Veiligheidsbeleid en in het lokale driehoeksoverleg. Voor de politie Helmond gelden een aantal prioriteiten die zijn verdeeld in veiligheid, leefbaarheid en maatschappelijke integriteit. Deze zijn:

Op veiligheidsgebied:

- diefstal/ inbraak woning
- verkeersongevallen
- lichamelijke integriteit (zedemisdrijven, moord, doodslag, openlijk geweld (persoon), bedreiging, mishandeling, straatroof, overval)
- brand, ontploffing, railongevallen
- samenwerkingsverbanden binnen politie
- blauwe dag
- diefstal van brom- en snorfietsen, zakkenrollerij.

Wat betreft leefbaarheid:

- overlast uitgaansgelegenheid/horeca
- huisvredebreuk
- samenwerkingsverband binnen politie
- drugs/drankoverlast
- vernieling c.q. zaakbeschadiging
- diefstal en inbraak bedrijven en instellingen
- overlast (vooral jongeren)
- samenwerkingsverbanden (HIT, aanpak Leonarduswijk, leefbaarheidproject).

Maatschappelijke integriteit:

- illegale handel (drugshandel, mensensmokkel, wapenhandel, zeden, jeugdcriminaliteit)
- weg (snelheidscontroles, alcoholgebruik, gebruik gordel/helm, rood licht)
- openbare orde, (sport)evenementen, demonstraties, aantasting openbare orde)
- discriminatie
- vreemdelingenzorg
- fraude.

Daarnaast zijn er nog de samenwerkingsverbanden op het gebied van jeugd, in het Jeugd Preventie Project en het Jeugd Preventie Team.

Activiteiten en samenwerkingsverbanden

De politie werkt steeds meer samen met de diverse ketenpartners die zich op het terrein van de leefbaarheid en de veiligheid bewegen. Veel van hen hebben inmiddels de krachten

gebundeld in het Veiligheidshuis. De politie verwacht veel van dit instituut in wording. Casusoverleg, afstemming en informatie-uitwisseling met de partners zullen in toenemende mate vanuit het 'Veiligheidshuis' gaan plaatsvinden.

De politie Helmond neemt in 2007 deel aan de volgende samenwerkingsverbanden voor het gebied Binnenstad Oost:

- aanpak Leonarduswijk: In het kader van het grote stedenbeleid en integraal veiligheidsbeleid van de gemeente Helmond. Er is de afgelopen drie jaar extra inzet gepleegd op veiligheid en leefbaarheid in de wijk Binnenstad Oost
- samenwerking JPP en JPT (Jeugd Preventieplan en het Jeugd Preventie team). Daarnaast neemt het team Helmond Centrum deel aan meerdere projecten die het gehele centrumgebied omvatten waaronder de Handhavingsdagen, het Horecaproject en het voetbal.

4 Integratie in de wijk

4.1 Organisatie en werkwijze politie

De binnenstad behoort tot het werkgebied van de afdeling Helmond Centrum. De afdeling werkt volgens het concept van gebiedsgebonden politiezorg. De politie werkt met buurtbrigadiers en netwerkinspecteurs. De buurtbrigadiers werken vooral op uitvoerend niveau. Zij onderhouden de contacten met de wijkbewoners en met de ketenpartners en zijn voor het merendeel van hun tijd werkzaam in en voor de aan hen toegewezen gebieden. Vertrouwen van de burger in de lokale politiezorg en het 'kennen en gekend worden' is hierbij inzet. De buurtbrigadiers zijn de 'backbone' voor de lokale informatiegestuurde politie. De netwerkinspecteur is meer beleidsmatig bezig. Hij onderhoudt het contact met een netwerk van alle betrokken instanties.

Het voordeel van deze aanpak is dat het werk van de buurtbrigadier heel zichtbaar is doordat de buurtbrigadier vooral operationeel bezig is en zich niet hoeft te richten op beleid en overleg. De buurtbrigadier moet er vooral voor zorgen dat hij de mensen kent en dat de bewoners hem kennen. De netwerkinspecteur doet het vergaderwerk, onderhoudt de externe contacten met de ketenpartners en coördineert de interne werkzaamheden.

De afdeling Helmond Centrum beschikt over zes buurtbrigadiers. In de wijk Binnenstad Oost zijn twee buurtbrigadiers actief. Oorspronkelijk was dit het werkgebied van slechts één buurtbrigadier. Vanwege de problematiek is echter besloten om nog een buurtbrigadier aan de wijk toe te voegen. Deze extra kracht wordt voor een deel bekostigd met subsidiegeld van het grote stedenbeleid. De netwerkinspecteur die Binnenstad Oost onder zijn hoede heeft is naast de wijk nog verantwoordelijk voor zes andere wijken.

In 2006 is door de buurtbrigadiers een eerste aanzet gemaakt tot het opmaken van zogenaamde buurtwerkplannen. Per buurt wordt een plan geschreven, waarbij de specifieke buurtproblematiek in kaart wordt gebracht. Deze plannen zijn verwerkt in het Activiteitenplan van de eenheid Helmond Centrum en maken tevens deel uit van het gemeentelijke integraal veiligheidsbeleid. Aan de hand van gesignaleerde problematiek ontwikkelen de buurtbrigadiers vervolgens projectplannen die door de afdeling worden uitgevoerd.

In het activiteitenplan van de eenheid voor een deel van Binnenstad Oost wordt de inzet van de politie als 'zero tolerance' gekenschetst. Daar valt bijvoorbeeld onder: handhaven drankverbod en drugsoverlast, handhaven alle openbare orde problematiek, optreden bij parkeerexcessen, controle hangplekken, bemiddelen in overlastsituaties.

De buurtbrigadiers onderhouden contacten met een groot aantal relevante ketenpartners in de buurt. Dit zijn onder meer de Woningbouwverenigingen Woonpartners en Volksbelang, de directies van scholen, het maatschappelijk werk, jongerenwerkers, opbouwwerker, wijkcontactpersonen, buurtconciërges en vergadergroepen van de verschillende buurten, deurwaarders, de ondernemersvereniging, de gemeente en dan in het bijzonder de afdelingen juridische zaken, leerplicht, verkeerszaken, jeugd en veiligheid, JPP en JPT, HIT, de Stichting Stadswacht, Bureau Jeugdzorg, Bijzonder Jeugdwerk Brabant, Advies- en meldpunt kindermishandeling, HALT, GGZ (Bemoeizorg), Novadic-Kentron, MEE (ondersteuning voor gehandicapten), ORO (voor mensen met verstandelijke handicap). Met veel van deze organisaties vindt periodiek overleg plaats.

4.2 Burgers kennen de politie

In het voorjaar van 2007 is een enquête uitgevoerd naar de bekendheid van de politie. Voor Helmond als geheel bleek dat mensen de buurtbrigadier niet of nauwelijks kenden. In Binnenstad Oost is de buurtbrigadier bekender. Dit heeft te maken met de aard van de wijk. In probleemwijken heeft de buurtbrigadier meer contact met de bewoners dan in wijken waar het rustig is.

Verschillende respondenten geven aan dat de buurtbrigadiers in Binnenstad Oost gedreven en betrokken zijn. Zij kennen hun wijk goed. 'Je staat ervan versted wat de buurtbrigadier allemaal weet. Hij kan bijna per adres vertellen wie er woont en wat er is gebeurd.' De buurtbrigadiers zijn vaak in de wijk aanwezig. Hier en daar maken zij een praatje en geregeld stappen zij het buurthuis binnen. Bij bijzondere evenementen, zoals onlangs de opening van het Johan Cruijff-court, zijn ze altijd aanwezig. De buurtbrigadiers zijn zeer benaderbaar en kennen de probleemgevallen in de wijk.

Toch is ook in Binnenstad Oost de bekendheid van de buurtbrigadier in de regel beperkt tot de bewoners waarmee hij direct te maken heeft gehad. De doorsnee 'nette' burger zal niet weten wie zijn buurtbrigadier is. Dat is ook niet nodig zegt een van hen. Het zijn ten slotte geen 'wijkzusters'. De overlastgevers en slachtoffers kennen de buurtbrigadier wel. Volgens één respondent is de 'workload' van de buurtbrigadiers te hoog om iedereen te kennen.

De overige leden van de Afdeling Helmond Centrum zijn nauwelijks bekend bij de bewoners. Politie mensen geven aan dat dit komt vanwege de grootte van het team en vanwege het feit dat het team voor meerdere wijken werkt. De mensen die jou kennen, zegt een politierespondent, zijn degene waarmee je om een of andere reden wel eens contact hebt gehad. Veelal zijn het mensen die je kent vanuit een 112-melding of verdachten, overlastplegers of slachtoffers.

Een ondernemer zegt dat er veel te weinig blauw op straat is. Hierdoor heeft de politie te weinig uitstraling, wat weer resulteert in graffiti, drankgebruik op de openbare weg en gevoelens van onveiligheid van de bezoekers van het winkelgebied. Om de problemen op te lossen huren de ondernemers particuliere beveiligers in. Die zijn alleen actief in het stadscentrum.

Een respondent uit de welzijnshoek geeft ook aan dat het zou schelen als de politie zich wat meer te voet of per fiets in de buurt zou begeven. 'Men rijdt nu rond op scooters of in auto's en dat spreekt de meeste mensen niet zo aan. Direct contact is dan lastig.' Zij merkt op dat de buurtbrigadier wel de fiets pakt. Overigens heeft de Afdeling Helmond Centrum sinds kort de beschikking over een bike-team. Hun werkgebied bestaat uit het gehele centrum, inclusief de aangrenzende woonwijken. Op hun fietsen zijn de agenten makkelijker aanspreekbaar voor de bewoners. Ze zijn, naar eigen zeggen, veel directer bezig met het werk en pakken zelf aan wat ze constateren.

4.3 De politie kent de burgers

De buurtbrigadiers realiseren zich dat hun kennis van de wijk en haar bewoners belangrijk is voor hun functioneren. De politierespondenten geven zelf aan dat zij de wijk goed in de peiling hebben. Zij kennen veel van de bewoners en zijn goed aanspreekbaar.

Eén van de buurtbrigadiers geeft aan dat hij eigenlijk altijd op de fiets door de wijk gaat. Hij vindt dat hij een aanspreekpunt moet zijn, en dat je daarvoor uit de auto moet komen. Hij heeft aan de meeste van zijn contacten zijn 06-nummer gegeven. 'Daar zitten ook criminelen tussen.' Hij denkt dat er een wederzijdse afhankelijkheid bestaat tussen politie en bewoners en dus moet je goed bereikbaar zijn. Hij laat bij ieder contact zijn kaartje achter waar in ieder geval zijn mailadres op staat. En anders is hij te bereiken via de centrale, telefonisch of per mail. Thuis zet hij de werktelefoon wel uit.

Ook de andere buurtbrigadier zegt voor 90% van de tijd de fiets te nemen. Hij gaat altijd in uniform. Alleen wanneer hij moet posten en niet al te veel mag opvallen, verkiest hij de auto en gaat hij in burger.

De buurtbrigadiers werken al langere tijd in de wijk. De één werkt er twee en een half jaar, de ander al bijna zes jaar. Omdat ze de jongeren op hebben zien groeien hebben ze vaak goed contact met hen. Anders dan bijvoorbeeld grotere gemeenten kent Helmond geen vast roulatiesysteem, waarbij de buurtbrigadiers regelmatig van wijk wisselen. De praktijk wijst uit dat buurtbrigadiers na zo'n vier à vijf jaar van functie wisselen.

De persoonlijke stijl van de buurtbrigadier is erg belangrijk. Dat leidt tot verschillen in werkwijze. Dat kan aansluiten bij verschillen tussen de wijken die vragen om een ander type buurtbrigadier.

4.4 De politie heeft contacten met allochtonen

In Binnenstad Oost wonen veel allochtonen. De meeste van hen zijn van Turkse en Marokkaanse afkomst. Een deel van de Marokkaanse bewoners en dan vooral de jongere generatie is volgens veel respondenten verantwoordelijk voor een groot deel van de problemen in de wijk. De politie heeft alleen al om deze reden veelvuldig contact met de allochtone bewoners.

Het merendeel van het contact met de allochtone gemeenschappen verloopt via de beide buurtbrigadiers. Politie mensen geven aan dat de relatie met de allochtone gemeenschappen in het algemeen goed is. Men weet elkaar te vinden op de momenten wanneer dat nodig is. Eigenlijk is de relatie niet anders dan met de autochtone bewoners. 'De meeste gasten kennen wij wel', zegt een politierespondent. 'We komen bij iedereen binnen. Mensen weten dat ze naast de pot hebben gepiest en dat ze dan gepakt worden. Vaak kom ik zelf en zeg dan, je gaat nu mee', zegt een van de politie mensen. Het gaat ook om de manier waarop je handelt. Van belang zijn openheid, duidelijkheid, betrouwbaarheid (niets beloven dat je niet na kunt komen), repressief optreden, maar ook hulp bieden als dat nodig is en rechtvaardigheid. Iedereen moet gewoon gelijk worden behandeld. In de omgang moet je wel rekening houden met gevoeligheden en beleefdheden. Bij een bezoek aan Marokkanen of Turken trekt hij zijn schoenen uit, geeft een hand aan de man en als laatste aan de vrouw. Hij leerde dit op een zedencursus.

Als er problemen zijn wordt er contact opgenomen met het bestuur van de moslimvereniging of de imam. Dan wordt via deze kanalen informatie uitgewisseld. Met de moskee wordt ook 'open en bloot gesproken over signalen'. Er is een allochtonennetwerk dat als het nodig is binnen tien minuten kan worden geactiveerd. Dat is mogelijk, omdat de schaal waarbinnen men werkt niet al te groot is, zegt een politierespondent. Helmond kent in totaal zo'n 20 à 25.000 allochtonen op een bevolking van ruim 80.000.

Een politierespondent is ervan overtuigd dat men elkaar nodig heeft: 'Het is voor die mensen er ook niet beter op geworden sinds 2001.' Men moet samen naar oplossingen zoeken. Dat hoeft niet altijd betrekking te hebben op problemen of criminaliteit. Onlangs werd een leegstaand gebouw door oudere Marokkanen in gebruik genomen als een soort Marokkaans buurthuis. Dit initiatief kwam van een Marokkaanse medewerker van de jeugdzorg. Na overleg met de gemeente en de woningcorporatie, waarbij de ook politie een rol speelde, is het plan uitgevoerd.

Toch heeft de politie nog steeds meer contact met autochtonen dan met allochtonen. Volgens een politierespondent komt dit omdat de oudere allochtonen de vuile was niet buitenhangen. De allochtonen waarmee hij contact heeft zijn in de leeftijd van 25 tot 40 jaar.

De contacten tussen de buurtbrigadier en de allochtone bevolking vinden vooral op ad hoc basis plaats. Er zijn geen vaste aanspreekpunten. Eén van de respondenten denkt dat dit komt omdat de allochtonen zelf weinig georganiseerd zijn. Er zitten nauwelijks allochtonen in de wijkorganen of de winkeliersverenigingen ontbreken. In het verleden heeft men onder meer via de moskee geprobeerd om allochtonen te interesseren voor het wijkorgaan, maar dat is niet gelukt.

Voor de structurele contacten met de allochtone gemeenschap(en) is er het Platform Sociale Cohesie, waaraan de gemeente, de politie, de vertegenwoordigers van de vier moskeeën in Helmond, scholen (inclusief de islamitische scholen), de brandweer en het opbouwwerk deelnemen. De burgemeester zit het platform voor. Het platform bespreekt aangelegenheden met betrekking tot de Moslimgemeenschap, variërend van criminaliteit tot vergrijzing. De rol van de politie in dit platform is volgens een van de respondenten toelichtend, activerend, interveniërend waar nodig en in sommige gevallen gericht op nazorg. De politie wordt vertegenwoordigd door de netwerkinspecteur en de afdelingschef.

Mede dankzij het platform is de kennis van en over allochtonen verbeterd. De communicatie verloopt gemakkelijker. Vroeger werden bij incidenten vooral groepsbijeenkomsten georganiseerd. Het schaamte annex eergevoel stond echter een goede afwikkeling vaak in de weg. Men kwam er niet voor uit dat een eigen familielid in de fout was gegaan. Nu is de situatie anders. De contacten via het platform hebben de weg geëffend voor een betere samenwerking. Er is over en weer meer begrip. Men stapt makkelijker naar individuele ouders toe en ouders worden ook betrokken bij projecten. Zo loopt er momenteel een buurtvaderproject.

Idealiter zouden vooral politiemensen van allochtone afkomst moeten worden ingezet richting de allochtone gemeenschap, zegt een van de politierespondenten. Hij geeft aan dat met de inzet van een politieman van Marokkaanse afkomst de politie nu ook de ouders aanspreekt. Een van de politiemensen zegt dat hij het enerzijds wel gemakkelijk vindt om bij een conflict met Marokkanen een collega mee te nemen die de taal spreekt. Dat werkt goed. Een andere respondent wijst er op dat Marokkaanse agenten makkelijker praten met de jongens, omdat zij uit dezelfde cultuur komen en de taal spreken, maar dat zij anderzijds door de jeugd nog wel eens als verraders worden gezien. Het grootste probleem is nog steeds het gebrek aan allochtone politiemensen. Zij zijn moeilijk te vinden. Daarom wordt ook nog wel eens gebruik gemaakt van een tolk.

De contacten met de allochtone gemeenschappen zijn zeker niet optimaal. Een van de politierespondenten geeft aan dat het bijvoorbeeld moeilijk is om contacten te leggen met de ouders van criminele Marokkaanse jongeren. Het gaat dan vooral om gebroken gezinnen, om

alleenstaande moeders waarvan de kinderen zich vaak al op jonge leeftijd crimineel beginnen te gedragen. De vrouwen zijn vaak importbruiden. Zij spreken nauwelijks Nederlands, zijn afhankelijk van een uitkering en komen nauwelijks buiten. Vanuit de politie en de ketenpartners kan men moeilijk contact met deze moeders maken. Wat met de kinderen gebeurt laat zich raden, zegt een respondent. Als er niets gebeurt dreigt er een nieuwe generatie criminele Marokkanen te ontstaan.

Volgens een allochtone respondent zijn er geen vaste aanspreekpunten bij de politie, noch voor Marokkanen, noch voor andere groepen. Er is volgens hem ook geen specifiek beleid voor deze groepen terwijl daar wel behoefte aan is. Het zou de omgang met allochtone groepen aanmerkelijk kunnen verbeteren. Hij vindt namelijk dat er veel vooroordelen bij de politie leven. Vooral de agenten van de noodhulp handelen volgens hem op grond van stereotypen. Ook zou er sprake zijn van machtsmisbruik. Een respondent denkt dat sommige agenten weinig respect hebben voor Marokkanen. Zij praten elkaar de vooroordelen aan. Dit leidt tot tunnelvisie. 'De politie moet er voor iedereen zijn, maar het is je vriend niet en dat is gevaarlijk.' Hij merkt dit aan de opmerkingen die zij maken, zoals 'alle Marokkanen zijn criminelen' en 'als er nog meer komen dan nemen ze de boel over'. Ook volgens deze respondent zou meer diversiteit in de politierangen een oplossing zijn. De politie moet veel meer haar best doen om allochtonen te werven.

4.5 De politie kent de problematiek

De buurtbrigadiers typeren Binnenstad Oost als een 'echte volksbuurt'. De buurt is 'sociaal-maatschappelijk kwetsbaar'. De aandachtspunten en prioriteiten van de buurtbrigadiers in Binnenstad Oost zijn voornamelijk gericht op de herstructurering. In hun buurtwerkplannen geven zij aan wat de voornaamste problemen in hun wijk zijn. Voor Binnenstad Oost zijn dit:

- vernieling en zaakbeschadiging
- hoge werkloosheid
- burengerucht en relatieproblemen
- overlast (stijgt sinds 2004, vooral door jongeren)
- hulpverlening algemeen
- diefstal uit woningen (gestegen sinds 2004)
- diefstal uit voertuigen (stijgt weer na een daling in 2005).

Volgens alle respondenten is de politie goed op de hoogte van de problemen die er in de wijk spelen. Het feit dat er in Binnenstad Oost een extra buurtbrigadier is aangesteld draagt daar aan bij.

De politiemensen spreken van een wijk waar bewoners vaak korte lontjes hebben. Er is behoorlijk wat overlast. Er is veel irritatie tussen de bewoners, zegt een van de politierespondenten: 'Het is een wijk waar je constant op moet blijven letten.'

De bevolking is voortdurend in beweging als gevolg van de herstructurering. De ene buurtbrigadier heeft het daarbij over een sfeer van horen-zien-zwijgen, waar de ander juist een sterke sociale controle in de buurt opmerkt.

Momenteel biedt de wijk een troosteloze aanblik. Veel woningen zijn dichtgetimmerd in verband met de renovatie. 'Je zult er maar moeten wonen omdat je nergens anders heen kunt, vanwege een scheiding of iets anders', zegt een politierespondent.

De voornaamste problemen zijn illegale hennepkweek, overlast en geweld. Ook is er overlast door illegale verhuur aan Oost-Europeanen. Zo zijn er inmiddels panden aangetroffen waar zes tot zeven Polen in verbleven. Omdat de wijk grenst aan het centrum is zij ook een toevluchtsoord voor veelplegers. 'Het lijkt wel of al dat geteisem naar Helmond toekomt,' zegt een respondent.

De Heistraat is een favoriete stek van veel drugsgebruikers en 's avonds een hangplek voor jongeren. De jongeren vormen gemêleerde groepen, afkomstig uit alle bevolkingsgroepen.

Volgens verschillende respondenten wordt de criminaliteit vooral veroorzaakt door een kleine groep allochtonen. 'Als ze er dertig wegpoetsen, is er hier niets meer te doen.'

Het zijn vooral de autochtone ouderen die klagen. Deze mensen zijn niet meer gewend om hun problemen zelf op te lossen. Een van de respondenten merkt op: 'De oudere Nederlanders denken dat ze nog in de verzorgingsstaat leven en gooien hun problemen op een ander zijn bordje. Ze moeten er nog aan wennen dat de tijden zijn veranderd.' Zij hebben wel eens de neiging om te overdrijven zegt een andere respondent. Je moet dus niet blind op hun verhalen vertrouwen. Zo meldde een bewoner onlangs dat jongeren naakt door de struiken liepen. Achteraf bleek het om een 4-jarige kleuter te gaan. Overigens geven respondenten ook aan dat veel mensen niet meer durven te klagen uit angst voor represailles. Een respondent zegt dat er al gauw naar bepaalde groepen wordt gewezen terwijl dat niet altijd terecht is.

De herstructurering van de wijk brengt nieuwe problemen met zich mee, zoals kaalslag en gedwongen verhuizingen. Er lijkt bijna geen sprake te zijn van 'screening' van gezinnen die zich in de wijk vestigen. Er wordt ook niet gekeken of men wel in de buurt past, zegt een politierespondent. Hij krijgt bijval van een medewerker van de gemeente die dit illustreert met een voorbeeld van het Hulscherplein. Dit plein was volledig opgeknapt, maar binnen een half jaar staken de oude problemen weer de kop op, omdat men de gezinnen die voorheen op deze plek woonden en veel overlast gaven, weer had laten terugkeren naar hun oude woonomgeving. De renovatie had hun gedrag in ieder geval niet veranderd.

4.6 Participatie in buurtnetwerken

De netwerkinspecteur vertegenwoordigt de politie in de wijkorganen en klankbordgroepen. Hij is iedere vergadering aanwezig. Dat wordt door de leden bijzonder gewaardeerd. Dat is overigens wel eens anders geweest. De voorgangers van deze netwerkinspecteur lieten nog wel eens verstek gaan.

Voor de politie zijn de vergaderingen van zowel de wijkraden als de klankbordgroepen een goede mogelijkheid om informatie uit te wisselen. Daar vindt de kruisbestuiving plaats tussen gemeente, politie en burgers zegt een politierespondent. De netwerkinspecteur legt uit wat de politie doet en niet doet en kan ook aangeven waarom zaken zo worden gedaan.

Verder tracht hij via de bijeenkomsten de problemen van de bewoners op te pikken en er verder mee aan de slag te gaan. Die problemen vormen onderdeel van de vraag naar politie. 'Je moet acht slaan op wat er in de klankbordgroepen wordt gezegd, je moet er ook wel veel uitleggen, met name de capaciteitsproblemen die zich momenteel bij de politie voordoen,' zegt een politierespondent. Het zijn niet alleen belangrijke informatiebronnen, maar ook graadmeters voor de stemming in de wijk, zegt een andere respondent.

De vergaderingen van het wijkorgaan Binnenstad Oost worden geagendeerd door het wijkbeheer. Het thema veiligheid komt meestal in de rondvraag aan bod. Een van de respondenten geeft aan dat deze vragen vaak betrekking hebben op jongerenoverlast en de parkeersituatie.

Soms draagt de politie zelf een agendapunt aan. Zo heeft zij onlangs de veiligheidscijfers over de binnenstad aan de wijkraad gepresenteerd. Hier was volgens de politie behoefte aan, omdat er steeds meer geluiden opgingen dat de onveiligheid in het binnenstadsgebied toenam. De politie wilde dit beeld nuanceren. Daarbij vertelde zij ook wat haar aanpak van de problemen was. Zo kan de politie goed de grenzen aangeven van haar functie in de samenleving zegt een respondent. Dat kan de gemeente niet voor haar doen.

Enkele respondenten van buiten de politie geven aan dat sommige wijkraden wel wat eenzijdig zijn samengesteld. Het zijn altijd dezelfde soort personen die in zo'n raad zitten. De vraag is of zo'n raad dan voldoende representatief is voor de bewoners van de wijk.

4.7 Invloed van burgers op het veiligheidsbeleid

Via de klankbordgroepen, de wijkraden en speciale buurtbijeenkomsten kunnen burgers hun stem laten horen over het door de gemeente en de politie gevoerde veiligheidsbeleid. Door signalen af te geven of door problemen in de wijk aan te kaarten kunnen zij enigszins sturing geven aan het politiewerk in hun buurt. Of zij ook het lokale veiligheidsbeleid kunnen beïnvloeden wordt sterk betwijfeld. Burgers hebben in het algemeen ook geen belangstelling voor het beleid, denkt een van de respondenten van de gemeente. Zij willen eigenlijk alleen dat hun problemen op een effectieve manier worden aangepakt en opgelost. Een andere respondent zegt dat in Binnenstad Oost niet het type bewoner woont dat zich informeert.

De politie geeft zelf aan dat het betrekken van de burgers bij het veiligheidsbeleid voor haar geen doel op zich is. Alles loopt via de gemeente, zegt een van de politierespondenten: 'Wij gebruiken de klankbordgroepen en de wijkorganen om te peilen wat er onder de burgers leeft.' In bijzondere situaties kan er een speciale wijkbijeenkomst worden belegd. Dit gebeurde onlangs nog in de Leonardusbuurt nadat de buurt enkele weken lang werd geplaagd door een inbrekersbende.

4.8 Communicatie

De politie communiceert via de lokale media. De burgers worden geïnformeerd over verkeerssituaties, rechten en plichten en ook over nieuwe projecten zoals SMS-alert. In Binnenstad Oost verschijnt er eens in de acht weken een buurtkrantje. Het is meer een soort stencil, zegt een politierespondent. De politie schrijft daar alleen in als dat nodig is. Zo werd de nieuwe buurtbrigadier in het krantje aan de bewoners voorgesteld. Verder gebruikt de politie het krantje vooral voor veiligheidsadviezen en om problemen in de wijk te bespreken. Rond vakantietijd staat er bijvoorbeeld in wat je kunt doen om inbraak te voorkomen.

Een ander stuk ging over het parkeren in de wijk. In totaal levert de politie zo'n twee à drie keer per jaar een bijdrage.

De media publiceren vooral politieberichten over incidenten. Respondenten uit de gemeentelijke hoek vinden dat de gemeente en de politie de media beter zouden kunnen benutten. Een van hen stoort zich aan de manier waarop de media veiligheidscijfers presenteert. Als voorbeeld noemt hij de jeugdcriminaliteit. Deze is afgenomen, maar uit de

berichtgeving valt het tegendeel op te maken. De politie zou hier volgens hem beter op in moeten spelen bijvoorbeeld door meer informatie te geven over het wijkniveau.

Volgens sommige respondenten is de politie te defensief, uit angst dat het beeld ontstaat dat er in Helmond grote problemen zijn.

De media zijn kritisch over de centralisering van de voorlichting bij de politie. Alles loopt via Bureau Voorlichting. Iedere spontaneit is zoek, zegt een respondent. In de regio Brabant Noord-Oost zijn vijf voorlichters actief. De een is bereid snel op je vraag antwoord te geven, terwijl je van een ander dagen niets hoort en je meer keren moet terugbellen. Ook de kwaliteit van de berichtgeving laat volgens respondenten vanuit de media te wensen over. De informatie bestaat voor een groot deel uit aanhoudingen, alcoholcontroles, ongelukken en cijfers over boetes en is erg voorspelbaar. Alles is zorgvuldig geselecteerd. Overigens geven vertegenwoordigers van de media aan dat zij informatie van de politie klakkeloos overnemen, waardoor de berichtgeving oppervlakkig blijft. Dit draagt eraan bij dat de burgers weinig weten van het beleid van de politie.

4.9 Voorwaarden voor integratie in de wijk

In de interviews zijn verschillende voorwaarden genoemd voor effectieve integratie van de politie in de wijk:

- extra inzet van de politie in problematische wijken:
Met geld uit het grote stedenbeleid is in Binnenstad Oost een extra buurtbrigadier aangesteld.
- persoonskenmerken en competenties van de buurtbrigadier:
De buurtbrigadier moet makkelijk contact maken, open staan voor de meningen van de bewoners en in staat zijn een band op te bouwen. Anderzijds moet hij ook op kunnen treden als dat nodig is. Belangrijk is ook dat hij voldoende tijd en aandacht aan de buurt kan besteden en niet wordt opgeslokt door andere werkzaamheden.
- de match tussen buurtbrigadier en de buurt:
Er zijn verschillen tussen buurten. In de ene buurt moet meer de nadruk liggen op optreden, in de andere buurt meer op het onderhouden van relaties.
- de positie van de buurtbrigadier in het wijkteam:
De buurtbrigadier moet zijn ingebed in het wijkteam. Er moet sprake zijn van een goede informatie-uitwisseling tussen de buurtbrigadier en de medewerkers basispolitiezorg.
- kennen en gekend worden:
In Helmond kent men geen roulatiesysteem voor buurtbrigadiers. De beide buurtbrigadiers in Binnenstad Oost werken al langere tijd in de wijk. Het vergroot hun bekendheid en zij zijn voor veel bewoners makkelijker aanspreekbaar.

4.10 Conclusies

De politie is redelijk geïntegreerd in de wijk.

Het contact met de wijk verloopt vooral via de buurtbrigadiers. Zij zijn de oren en ogen van de politie in de wijk en onderhouden contacten met bewoners en ondernemers. Beiden werken al een aantal jaren in de wijk. Zij zijn zeer regelmatig in de wijk te vinden, lopend of op de fiets en

vrijwel altijd in uniform. Omdat het hier een problematische wijk betreft is er een extra buurtbrigadier aangesteld. Daardoor heeft de politie meer contact met de bewoners dan in andere wijken en is de politie meer bekend bij de bewoners. Overigens zijn de overige leden van het wijkteam niet bekend in de wijk.

De politie onderhoudt relatief weinig contact met allochtone bewoners. Er is geen structureel contact op wijkniveau, omdat allochtonen geen deel uitmaken van het wijkplatform. Structureel contact vindt plaats op het niveau van de gemeente via het platform sociale cohesie. Individuele buurtbrigadiers kennen wel de allochtone bewoners in hun gebied.

De inbedding van de buurtbrigadier in het wijkteam is goed. Er is een voortdurende samenwerking met de overige teamleden. De informatie-uitwisseling verloopt goed.

De politie heeft goed zicht op de problematiek.

Volgens de meeste respondenten neemt de politie (in casu de buurtbrigadiers en de netwerkinspecteur) voldoende deel aan buurtnetwerken. De netwerkinspecteur is een vaste bezoeker van de vergaderingen van het wijkorgaan en de klankbordgroep.

Bewoners en ondernemers in de wijk hebben weinig directe invloed op het politiebeleid. Via het veiligheidsbeleid van de gemeente hebben ze wel indirecte invloed.

De politie communiceert vooral via de lokale media. Zowel de politie als andere respondenten vinden dat de politie een actiever en opener communicatiebeleid zou mogen voeren. Door respondenten uit de media wordt met name de centralisatie van de berichtgeving via het Bureau Voorlichting als knelpunt ervaren.

5 Integratie in professionele netwerken

5.1 Participatie in netwerken van professionals

Uit het overzicht van overleggrems (zie het begin van dit hoofdstuk) waaraan de politie deelneemt, blijkt dat de politie in Helmond participeert in verschillende netwerken van professionals. Deelname aan deze netwerken is vooral de taak van de netwerkinspecteur. Deze functie is speciaal voor dit doel in het leven geroepen. In een enkel geval neemt ook de afdelingschef aan het overleg deel. De belangrijkste partners zijn de gemeente (burgemeester, veiligheidscoördinator, wijkbeheer, buurtconciërge), Stichting Welzijn Helmond (jongerenwerk, opbouwwerk), de woningcorporaties Compaan, Wocom, Woonpartners en Volksbelang, de hulpverlening en het onderwijs.

Als belangrijkste overleg wordt het Veiligheidshuis genoemd, waarin gemeente, OM, politie en professionele ketenpartners hun activiteiten afstemmen. In het Veiligheidshuis zijn de veiligheids- en leefbaarheidpartners bijeen gebracht. Het draagvlak voor dit initiatief is groot.

Behalve het Veiligheidshuis participeert de politie in de volgende verbanden:

- Jeugdpreventieteam: hierin werkt de politie samen met het jongerenwerk en de scholen
- voor de maatschappelijke dienstverlening is er MADI. Alle zorginstanties komen daar bij elkaar: GGZ, reclassering, maatschappelijk werk. Afhankelijk van het probleemgeval worden de betreffende organisaties 'aangesloten', afhankelijk van het soort melding of signalen. Het gaat vrijwel altijd om multi-probleem gevallen. De rol van de politie is informeren en afspraken maken, zodat duidelijk is wie het aanspreekpunt is
- met Novadic-Kentron, de verslavingszorg, is regelmatig contact. Dat gebeurt meer low profile door informatie-uitwisseling. Men komt elkaar regelmatig tegen. GGZ, (Novadic-Kentron) en politie werken samen in het Team Bemoezorg, dat kan ingrijpen wanneer iemand in de knoop zit of voor overlast zorgt
- met de vier woningcorporaties wordt samengewerkt in het Team Woonoverlast. Behalve de politie en de corporaties nemen hier ook SMO (sociaal maatschappelijke opvang), verslavingszorg, GGZ en jeugdhulpverlening aan deel. Hierbij richt men zich hoofdzakelijk op hennepcultuur, illegale bewoning en overlastgevendende huurders. Het Team Woonoverlast kan repressief optreden bij overlast, met uitzetting als ultieme sanctie
- met stichting MEE is contact voor het begeleiden van mensen met problemen, met Stichting ORO voor mensen die begeleid wonen
- de politie werkt samen met de gemeente, woningcorporaties en de buurtconciërges in het kader van buurtbeheer
- met het oog op de herstructurering van Binnenstad Oost zijn verscheidene projectgroepen in het leven geroepen waaraan de politie deelneemt, zoals Beheer Leonarduswijk en Beheer Herstructurering. In de Leonarduswijk is de politie nadrukkelijk bij het beheersplan betrokken
- er is een klein Horecaoverleg met kasteleins, gemeente, portier en de netwerkinspecteur(s) en een groot horecaoverleg waar meer beleidsmatige zaken besproken worden. Ook hier vertegenwoordigt de netwerkinspecteur de politie
- de ondernemers in de binnenstad (winkeleigenaren en horeca) komen met de gemeente samen in het Centrummanagementoverleg. De politie neemt deel aan de werkgroepen Verkeer, Evenementen en Veiligheid. De regie is in handen van de gemeente.

De gemeente is in de meeste gevallen de trekker van het overleg. Zij regisseert de samenwerking. Het merendeel van de respondenten is van mening dat gemeente de signalen van de ketenpartners serieus oppakt. De ketenpartners zijn over het algemeen goed te spreken

over de deelname van de politie. Via de netwerkinspecteurs en de buurtbrigadiers worden afspraken gemaakt over de rol van de politie. De politie is hier volgens de meeste respondenten heel duidelijk in. Zij geeft steeds aan wat zij wel en wat zij niet kan of wil doen. Ook is men tevreden over de manier waarop de politie informatie verstrekt.

5.2 Convenanten

De samenwerking met de ketenpartners is vastgelegd in een aantal convenanten. Er zijn convenanten voor het Team Woonoverlast, voor jeugdpreventie, voor de aanpak van seksuele delicten, voor de aanpak van hennepsteelt en voor de politie inzet bij de wedstrijden van Helmond Sport (betaald voetbal). Hoewel convenanten de partners verplichten om hun afspraken na te komen, is niet iedereen even gelukkig over deze manier van afstemming. Het zijn eigenlijk meer intentieverklaringen, zegt een respondent. Hij wijst op moeilijkheden die er waren met het Jeugdpreventieteam. Er is toen een convenant gesloten. Het zwakke van zo'n afspraak is dat er geen sancties aan vasthangen. Bovendien opereert de politie in zijn ogen vrij zelfstandig en laat zij zich moeilijk sturen. Volgens een respondent vanuit de politie lijken verschillende convenantpartners hun afspraken nog wel eens te vergeten.

5.3 Veelplegers en jeugdproblematiek

Met betrekking tot de veelplegersaanpak werkt men volgens de ISD-maatregel. Hierbij is het mogelijk om zeer actieve veelplegers maximaal twee jaar van hun vrijheid te beroven door plaatsing in een Inrichting voor Stelselmatige Daders (ISD). Bij de politie is hier een persoon voor vrijgemaakt. De aanpak verloopt via het Veiligheidshuis en wordt regionaal gecoördineerd door het Bureau Veelplegers in Eindhoven. De cliënten die terugkeren uit de ISD worden via een adoptiesysteem nauwlettend gevolgd. Ketenpartners hebben over het algemeen weinig zicht op de aanpak van veelplegers. Een respondent is van mening dat de politie een groep van 30 à 40 criminelen, bekend vanwege inbraken en drugs dealen, die door hun levensstijl als voorbeeld fungeert en zich dominant in het openbare (uitgaans)leven gedraagt harder moet worden aangepakt. Sommige jongeren voelen zich aangetrokken tot deze criminelen en laten zich snel overhalen om klusjes voor hen te doen in ruil voor een (in hun ogen) riantte beloning. Op die wijze wordt een nieuwe groep criminelen gerekruteerd.

Bij de aanpak van de jongerenoverlast en jeugdcriminaliteit wordt samengewerkt in het Jeugdpreventieteam. Vanuit de politie zijn twee mensen vrijgesteld voor het casusoverleg en het Jeugdpreventieproject. Er is overleg met de scholen en met ouders om de problemen te kunnen taxeren. Eén van de projecten heeft te maken met radicalisering. Dit loopt nog niet goed. De scholen zijn er vooralsnog niet happig op om informatie te verstrekken.

5.4 Oordeel over de samenwerking met de politie

Politie

De politie is positief over de samenwerking met partners in de wijk en de integrale aanpak. Het Veiligheidshuis wordt gezien als een belangrijke stimulans voor samenwerking. In het verleden werkten de partners veel meer langs elkaar heen. Het draagvlak voor deze aanpak is volgens respondenten vanuit de politie bij alle betrokkenen groot. Een belangrijke succesfactor voor de samenwerking is dat de politie in Helmond goed geworteld is in de lokale gemeenschap.

Gemeente

De gemeente heeft de regie in het integrale veiligheidsbeleid. Dat zij die rol zo serieus neemt heeft onder meer te maken met de persoon van de burgemeester, die de stad graag van zijn

negatieve imago wil ontdoen. Hij neemt het thema veiligheid heel serieus. Overigens hebben verschillende gemeentelijke diensthoofden het thema veiligheid 'nog niet helemaal goed tussen de oren zitten'. Verschillende respondenten, ook vanuit de gemeente zelf, denken dat het tijd nodig heeft om de integrale aanpak in al zijn facetten uit te voeren.

Maatschappelijke partners

Vanuit het jongerenwerk is men redelijk positief over de samenwerking met de politie. Een van de respondenten uit deze hoek zegt vertrouwen te hebben in de politie: 'Je kunt er afspraken mee maken en deze worden ook nagekomen.' Hij heeft een directe lijn met de buurtbrigadier en met de afdelingschef. Meestal verloopt het contact via het reguliere overlegcircuit. In bepaalde omstandigheden en bij sommige evenementen, zoals de Helmondse kermis bestaat er buiten de netwerken om bilateraal contact tussen hem en de politie. De politie stelt hem ook op de hoogte van wat zij gaan doen en wat hun mogelijkheden zijn.

Wel is er kritiek op het gebrek aan continuïteit, mede door de reorganisaties bij de politie en de veranderende aanspreekpunten. Geconstateerd wordt dat deze veranderingen ook knagen aan de motivatie van de politiemensen: 'Het enthousiasme en motivatie voor het werk verdwijnt.'

Het welzijnswerk merkt op dat de samenwerking over het algemeen goed verloopt, zij het dat buurtbrigadiers soms wat meer beloven dan zij kunnen waarmaken. Over het algemeen zitten politie en welzijnswerk op eenzelfde lijn. Er is weinig verschil in visie over de aanpak van de problematiek en de lijnen zijn kort.

De respondenten vanuit de woningbouwcorporaties zijn tevreden over de samenwerking met de politie. Zij waarderen vooral de korte communicatielijnen via de buurtbrigadier en de netwerkinspecteur. De buurtbrigadier zegt zelden een overleg af. Men kan ook altijd een beroep op hen doen. De respondenten hebben de 06-nummers van de buurtbrigadiers en kunnen hen bellen bij dringende zaken. De samenwerking richt zich vooral op informatie-uitwisseling over lopende zaken als overlast en dossiervorming met het oog op uitzetting. Indien nodig vergezelt de buurtbrigadier de medewerkers van de corporatie bij het bezoeken van lastige cliënten.

Een van de respondenten is vooral te spreken over de manier waarop de politie de hennepteelt heeft aangepakt. Het advies van de politie heeft tot een uiterst pragmatische aanpak geleid die nu zelfs landelijk is ingevoerd.

Ook de ondernemersorganisaties geven aan dat zij goed zaken kunnen doen met de politie. Het Centrummanagementoverleg heeft een vaste contactpersoon bij de politie, de netwerkinspecteur. Deze komt zijn afspraken na, geeft informatie over wat er speelt in het centrum en in de wijk en maakt afspraken over de inzet. De respondent noemt het contact 'goed en open en er is wederzijds vertrouwen'. De politie speelt ook haar adviesrol naar behoren. Winkeliers worden aangemoedigd om in het bezit te komen van het Keurmerk Veilig Ondernemen. Steun is er ook voor de collectieve winkelontzegging voor hardnekkige winkeldieven en voor het cameratoezicht. Particuliere beveiligingsambtenaren hebben de mogelijkheid gekregen om mensen ook op de openbare weg aan te spreken op hun gedrag en nemen daardoor de politie een deel van het werk uit handen. De monitoren van het cameratoezicht stonden eerst bij het beveiligingsbedrijf. Sinds kort staan ze bij de politie. Met de plaatsing van de camera's bij de politie is ook de reactietijd verbeterd.

Een punt van kritiek is dat de politie er in het algemeen voor kiest om bij vergaderingen na afhandeling van de politiegerelateerde thema's te vertrekken. Het zou volgens verschillende respondenten prettig en nuttig zijn als de politie ook andere onderwerpen zou aanhoren.

Alle ketenpartners noemen als aandachtspunt het personeelstekort bij de politie. Afdeling Centrum is onderbezet. De partners merken het aan de diensten die zij van de politie verlangen. De politie kan niet meer op ieder verzoek ingaan en vraagt meer eigen verantwoordelijkheid van de ketenpartners. In de verschillende overleggen geeft de netwerkinspecteur steeds aan wat hij wel en wat hij niet kan doen.

5.5 Doorwerking van afspraken in het wijkteam

De invoering van het nieuwe organisatie-model met buurtbrigadiers en netwerkinspecteurs gaf aanvankelijk wat problemen. De ketenpartners hadden moeite onderscheid te maken tussen de beide functies. De scheidslijnen waren niet helder. Er doen zich vrijwel geen problemen of onduidelijkheden meer voor.

Over de doorwerking van de afspraken die ketenpartners maken met de buurtbrigadiers en netwerkinspecteurs naar de overige medewerkers van de afdeling Helmond Centrum heeft men vrijwel geen opmerkingen. De communicatie bij de politie verloopt over het algemeen goed. De buurtbrigadier is zoveel mogelijk bij de briefings aanwezig en brengt het team dan op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in de wijk. De teamleden vertellen op hun beurt hun ervaringen. Die uitwisseling werkt goed. Het team heeft dagelijks contact met de buurtbrigadier en dat geldt in veel gevallen ook voor de netwerkinspecteur. Afspraken staan in het registratiesysteem en zijn in te zien op de meldkamer. Zo kan ook de noodhulp nagaan of er afspraken met bewoners en/of ketenpartners zijn gemaakt. 'Het is een middel om elkaar niet voor de voeten te lopen', zegt een tevreden politierespondent.

5.6 Betrouwbaarheid

De politie wordt door de maatschappelijke partners als betrouwbaar gezien. De ervaringen met zowel de buurtbrigadiers als de netwerkinspecteur zijn goed. Zij komen hun afspraken na. Wat door menigeen gewaardeerd wordt is de duidelijkheid waarmee de politie in de verschillende overlegvormen communiceert over wat zij kan bieden.

5.7 Conclusies

In het algemeen zijn de maatschappelijke partners tevreden over de samenwerking met de politie. De netwerkinspecteur fungeert als een betrouwbare tussenpersoon. Hij woont de vergaderingen van de verschillende overleg-gremia bij en laat zelden een bijeenkomst voorbij gaan. De terugkoppeling van de informatie die in deze bijeenkomsten naar voren komt, evenals de gemaakte afspraken worden voldoende teruggekoppeld naar de medewerkers van de afdeling centrum en de buurtbrigadiers.

De politie is goed in het nakomen van haar afspraken en wordt gezien als een betrouwbare partner. De politie communiceert open en duidelijk. Zij geeft aan wat wel en niet kan. De politie participeert in een groot aantal netwerken. De netwerken in Helmond functioneren goed. Dit wordt door meerdere respondenten toegeschreven aan de actieve rol van de gemeente (met een trekkersrol voor de burgemeester) en het Veiligheidshuis. Punt van aandacht is de oplopende onderbezetting bij de politie. Hierdoor dreigt de kwaliteit van de samenwerking in het gedrang te komen.

6 Integratie in het bestuur

6.1 Organisatie van de samenwerking

Het overleg tussen de politie en het gemeentebestuur verloopt langs meerdere sporen. Wekelijks is er het overleg tussen de burgemeester en de politiechef. Vierwekelijks vindt het driehoeksoverleg plaats tussen de burgemeester, de politie en het OM. De delegatie van de politie bestaat uit de commissaris en de drie afdelingschefs. Daarnaast kunnen thematische driehoeksoverleggen worden georganiseerd. Twee maal per jaar is er overleg tussen de politie en de Commissie Algemeen Bestuurlijke Aangelegenheden, waar de prioriteiten van de politie besproken worden.

6.2 Integratie van beleid

Het beleid van de politie sluit aan bij het integrale veiligheidsbeleid van de gemeente Helmond. De politie is informeel betrokken bij de vaststelling van de Nota Integrale Veiligheid. Bij het vaststellen van haar beleidsplan zoekt de politie zoveel mogelijk aansluiting bij de gemeentelijke veiligheidsplannen. De politie Helmond zorgt er dus voor dat de lokale veiligheidsprioriteiten zoveel mogelijk in haar eigen plannen zijn verwerkt. In 2007 is dit goed gelukt, aldus de burgemeester.

6.3 Afstemming inzet op lokale prioriteiten

De inzet van de politie sluit zoveel mogelijk aan op de lokale prioriteiten. Gemakkelijk is dit niet. De afdeling Helmond Centrum kampt met een ernstig personeelstekort en dat maakt het vaak moeilijk om aan alle vragen te voldoen. Over het algemeen houdt de politie zich goed aan het met de ketenpartners afgesproken activiteitenplan.

6.4 Bijdrage van de politie aan het lokaal veiligheidsbeleid

De politie is informeel betrokken bij de vaststelling van het integrale veiligheidsbeleid. Dat neemt niet weg dat haar invloed op de inhoud groot is en dat de politie op dit gebied een belangrijke adviserende rol speelt, onder meer via het wekelijks onderhoud met de burgemeester en het Veiligheidshuis. Ook bij de totstandkoming van het beheersplan voor Binnenstad Oost was de politie nauw betrokken. Verscheidene respondenten geven aan dat de politie in de praktijk de leiding neemt, omdat de gemeente moeite zou hebben met de invulling van haar regierol. Soms fungeert de politie als intermediair tussen bewoners en gemeente. Een ander voorbeeld is de voorgenomen vestiging van een growshop in Binnenstad Oost. De bewoners spraken zich uit tegen de komst hiervan. Een van de buurtbrigadiers besprak de kwestie met een beleidsambtenaar en uiteindelijk maakten ze samen een rapportage waardoor ze de shop konden tegenhouden.

6.5 Oordeel bestuur over de politie

Respondenten uit de kring van de gemeente zijn over het algemeen positief over de samenwerking met de politie. Afspraken met de netwerkinspecteur die grotendeels de contacten met de beleidsambtenaren onderhoudt worden meestal binnen de afgesproken termijn nagekomen. Ook op het uitvoerende niveau tussen de buurtbrigadier en de uitvoerende ambtenaren is dit het geval. Een van de respondenten geeft aan dat ook de overdracht bij vakanties goed is.

De burgemeester speelt een belangrijke rol in de samenwerking. Hij zet zich sterk in voor de veiligheid in de stad en wil de gemeente van haar slechte imago afhelpen. Gemiddeld besteedt de burgemeester twee dagen per week aan het thema veiligheid. Volgens enkele respondenten vanuit de gemeente is de terugkoppeling door de burgemeester van afspraken met de politie naar collega-bestuurders of het ambtelijke apparaat een punt van aandacht.

Verschillende respondenten vanuit de gemeente wijzen op het cultuurverschil tussen gemeente en politie. De politie is een actiegerichte organisatie, die snel resultaten wil bereiken. Besluitvorming binnen de gemeente is gebonden aan politiek-bestuurlijke processen en procedures en verloopt daardoor langzamer.

6.6 Betrokkenheid raad bij politie(beleid)

Er is weinig contact tussen de politie en de gemeenteraad. Jaarlijks wordt het jaarplan van de politie in de raad besproken. De respons is dan vrijwel nihil. Deze 'politieke passiviteit' wordt door sommige respondenten in verband gebracht met de rol van de burgemeester. Volgens deze respondenten beschouwt hij de politie als zijn domein en is hij afhoudend tegenover de raad wanneer er vragen over de politie worden gesteld. Als voorbeeld wordt de behandeling van het Jaarplan 2007 genoemd, toen de burgemeester aan de raad meldde dat de politie tot zijn portefeuille behoorde en dat hij de prioriteiten vaststelde. Van enige inspraak vanuit de raad was geen sprake. De raad heeft geen zicht op de besluitvorming van de politie. Een van de respondenten vindt dat de raadsleden best wat kritischer zouden mogen zijn: 'De behandeling van het jaarverslag gaat als volgt: Bedankt, ziet er goed uit, volgende vergaderpunt.'

6.7 Conclusies

De samenwerking tussen gemeente en politie verloopt goed. Dat geldt in ieder geval voor de uitvoering. De lijnen tussen de gemeente en de politie zijn kort. Afspraken worden nagekomen. De politie speelt ook haar signalerende rol naar de gemeente. Geluiden uit de wijk vinden een weg naar de verantwoordelijke gemeenteambtenaren.

De gemeente is ook te spreken over de organisatie van de politie Helmond en dan met name over de verdeling van werkzaamheden tussen netwerkinspecteur en buurtbrigadier. De gemeente neemt haar regierol met betrekking tot integrale veiligheid serieus. De politie speelt hier een sterk adviserende rol in. Overigens blijkt de gemeentelijke regierol in de praktijk niet altijd goed uit de verf te komen. Sommige zaken lopen anders dan gepland.

Er is wel sprake van cultuurverschillen tussen de gemeente en de politie.

De burgemeester speelt een belangrijke rol in de samenwerking. Hij houdt zich intensief bezig met veiligheid. Een aantal respondenten vanuit de gemeente geeft aan dat de burgemeester veel zaken regelt met de politie, maar dat andere bestuurders en het ambtelijke apparaat daar beter bij betrokken zouden kunnen worden.

De betrokkenheid van de gemeenteraad bij de politie is bepaald voor verbetering vatbaar.

7 Legitimiteit

De mate van legitimiteit van de politie wordt bepaald door:

- de mate waarin de politie inspeelt op de problematiek in de wijk
- de mate waarin de bevolking instemt met de doelen en prioriteiten van de politie
- de mate van congruentie tussen het politiebeleid en het gemeentelijke veiligheidsbeleid
- of de politie overtuigend communiceert over haar beleid en haar optreden
- of burgers het gevoel hebben dat ze door de politie beschermd worden
- of burgers tevreden zijn over de inzet van de politie.

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kan worden geconcludeerd dat de legitimiteit van de politie in Helmond Binnenstad Oost redelijk goed is.

De buurtbrigadiers zijn veelal bekend bij de bevolking. Zij zijn regelmatig in de wijk te vinden en gemakkelijk aanspreekbaar.

De politie weet naar het oordeel van de respondenten goed wat er speelt in de wijk en speelt goed in op de problematiek.

De buurtbrigadiers en de netwerkinspecteurs hebben een netwerk (wijkorganen en klankbordgroepen, overleg met ketenpartners en gemeente) en maken hier goed gebruik van. Aandachtspunt is wel het contact met allochtonen.

Het politiebeleid sluit aan bij het veiligheidsbeleid van de gemeente. De politie heeft een grote rol bij de totstandkoming van dit beleid. De gemeente heeft integrale veiligheid hoog in het vaandel. In het Veiligheidshuis wordt de integrale veiligheidsaanpak gecoördineerd.

De politie zou beter moeten communiceren over haar beleid en optreden. Men zou de informatie moeten vertalen naar wijkniveau.

In hoeverre de bevolking instemt met de doelen en prioriteiten van de politie is niet goed duidelijk. De meeste respondenten geven aan dat de bewoners van de wijk de doelen en prioriteiten van de politie niet kennen.

8 Conditionerende factoren

8.1 Organisatie en formatie

Organisatie

De organisatiestructuur van de politie, met duidelijk afgebakende rollen voor de netwerkinspecteur en de buurtbrigadier, vormt een belangrijke succesvoorwaarde voor de integratie van de politie in de wijk, in de professionele netwerken en in het bestuur. Een andere belangrijke succesvoorwaarde is een actieve rol van de gemeente, die het mogelijk maakt dat de politie zich kan concentreren op gebiedsgebonden politiezorg en zich niet bezig hoeft te houden met de regie op het integrale veiligheidsbeleid.

Kanttekening bij de huidige organisatiestructuur is dat het gebiedsgebonden werken fungeert als reserve voor recherche en noodhulp. Men moet steeds mensen 'uitlenen' voor andere activiteiten van de politie waar op dat moment een tekort aan capaciteit is. Een kanttekening wordt ook geplaatst bij de organisatie van de researchetaak. Door de recherche te organiseren in een regionale Divisie Recherche richt de recherche zich alleen op zwaardere zaken en komt zij niet toe aan andere zaken, die voor de wijken wel van belang zijn. De researchecapaciteit in de afdelingen is afgenomen door de regionalisering van de researchefunctie. Daardoor wordt er bijvoorbeeld minder aandacht besteed aan de aanpak van drugsgerelateerde zaken. De recherche binnen de afdeling heeft bovendien een meer ad hoc karakter gekregen. Zaken moeten sneller worden opgelost en researcheteams worden sneller ontbonden. Bovendien wordt capaciteit onttrokken aan de afdeling Helmond Centrum voor de recherche. Zelfs de buurtbrigadier wordt ingezet voor rechercheactiviteiten.

Formatie

De formatieproblematiek loopt als een rode draad door de gesprekken heen. De afdeling Helmond Centrum kampt met een aanzienlijk personeelstekort. In de eerste helft van 2006 bedroeg de onderbezetting op een bepaald moment 44,4% op het totaal van 149 fte (peildatum 1-1-2007). Dit percentage is inclusief het ziekte- en zwangerschapsverlof en het werk van collega's buiten de eenheid in ME-verband, regionale recherche, enzovoort. Daarnaast steken de medewerkers van de eenheid Centrum ook de nodige tijd in de begeleiding van studenten/aspiranten. De onderbezetting wordt door alle respondenten van zowel binnen als buiten politie aangegeven.

De capaciteitsproblematiek heeft consequenties voor het politiewerk. Het kost veel moeite om de diensten op een verantwoorde manier in te plannen. Sommige diensten worden gevuld met stagiaires. Dingen die moeten gebeuren komen soms moeilijk van de grond en succesvolle acties kunnen soms moeilijk worden volgehouden. Zo is een onderzoek naar een jeugdbende afgebroken, vanwege gebrek aan capaciteit. Moeilijke buurten krijgen niet de extra aandacht die zij eigenlijk zouden moeten hebben. Daar waar collega's in moeilijkheden raken is het niet gemakkelijk om hen de gewenste steun te geven. De buurtbrigadier kan minder tijd aan zijn wijk besteden omdat hij regelmatig elders moet bijspringen. Een respondent van de gemeente denkt dat de buurtbrigadier nu zo'n 80% van zijn tijd in de noodhulp zit. De politie zelf houdt het op 50%. Ten slotte merkt de politie ook op dat het vele vergaderen ten koste van de aanwezigheid op straat gaat. Men moet dus niet te veel tijd aan vergaderen besteden. 'De politie moet wel een operationele organisatie blijven.' Overigens slaagt de politie er redelijk goed in zich te houden aan het activiteitenplan.

In het managementoverleg worden elke week keuzes gemaakt over de inzet van capaciteit. Wat urgent is wordt aangepakt, de rest wordt in de wacht gezet of gebeurt helemaal niet. De keuzes worden afgestemd met de burgemeester.

De respondenten bij de gemeente noemen de situatie zorgwekkend. De politie beroept zich regelmatig op het capaciteitsgebrek om verzoeken vanuit de gemeente en de maatschappelijke ketenpartners af te wijzen en deze ook zoveel mogelijk zelf het werk te laten doen. Een voorbeeld is de intocht van Sinterklaas in Helmond Oost. Hier kan de politie naar eigen zeggen niet meer aan meewerken vanwege het personeelsgebrek. Zij adviseerde om dan surveillanten van de gemeente in te zetten. Binnenkort organiseert de gemeente een Blauwe Dag waarop alle toezichthouders zich presenteren. De politie doet daar wel aan mee, maar in afgeslankte vorm. Op het gebied van de jeugd wordt in samenwerking met de partners geprobeerd de beperkte beschikbaarheid van de buurtbrigadier te compenseren door het opbouwwerk meer in te schakelen.

Om de problemen te beperken worden toezichthouders of particuliere beveiligingsorganisaties ingezet. In het stadscentrum patrouilleren particuliere beveiligers niet alleen in de winkels, maar ook op straat, waar zij passanten aanspreken op hun gedrag. Wanneer er problemen ontstaan kunnen zij een beroep doen op de politie.

8.2 Kerntakendiscussie

Respondenten van buiten de politie hebben over het algemeen niet de indruk dat de kerntakendiscussie en de prestatiecontracten ingrijpen in het politiewerk op wijkniveau. De politiemensen zelf zeggen er wel last van te hebben. Hoewel de wijken prioriteit blijven houden worden zij soms geconfronteerd met acties waarvan zij zich afvragen of de tijd niet beter had kunnen worden besteed. Vooral de prestatiecontracten worden als dwingend ervaren: 'Je hebt wel eens dingen moeten doen, zoals uitgebreide en capaciteitroevende controles op snelheid en alcohol, waarvan je denkt dat de mensen beter hadden kunnen worden ingezet of waarmee het belang van de burger beter was gediend.'

9 Conclusies

In onderstaande tabel zijn de conclusies van de case study in Helmond weergegeven. Voor de mate van integratie in de wijk, in professionele netwerken en in het bestuur zijn facetten onderscheiden. Voor elk facet is een score gegeven: goed (G), voldoende (V), onvoldoende (0) en omstreden (?). Elke score wordt kort toegelicht.

Dimensie	Facet	Score	Toelichting
Integratie politie in de wijk	Zicht op problematiek	G	De politie (buurtbrigadiers) weet goed wat er in de wijk speelt.
	Kennen en gekend worden:		
	- politie kent relevante personen	G	De politie heeft contacten met de sleutelfiguren in de wijk en kent de bewoners met wie politiecontact is geweest.
	- politie heeft duidelijke aanspreekpunten	V	
	- actieve burgers en professionals kennen wijkagent	G	De politie heeft aanspreekpunten bij actieve bewoners.
	- gemiddelde burgers kennen wijkagent	?	De gemiddelde bewoner kent de buurtbrigadier niet
	Zichtbaarheid	?	De buurtbrigadiers zijn regelmatig in de wijk aanwezig (op de fiets, in het buurthuis)
	Aansluiten bij problematiek	V	De problematiek die in de wijk speelt is verwerkt in de plannen van de buurtbrigadiers en in het activiteitenplan
	Aansluiten bij veiligheidsaanpak	V	De aanpak van de politie past in het integrale veiligheidsbeleid van de gemeente. Afstemming vindt onder meer plaats in het Veiligheidshuis
	Voldoende (ruimte voor) lokaal maatwerk	V	Er is aandacht voor de wijk in de plannen van de buurtbrigadier
	Verhouding probleemgerichte aanpak/repressie	V	
	Gebiedsgebonden werken, inclusief doorwerking signalen wijkagent op teambeleid en aanpak IV	G	Zie boven
	Structurele contacten met bewoners, sleutelfiguren en instanties; participatie in buurtnetwerken	V	Via de wijkorganen onderhoudt de politie structureel contact met de sleutelfiguren
Actief betrekken bewoners bij aanpak (wijkgesprekken, wijkpanels)	V	Dit gebeurt onder meer via de wijkorganen en de gemeentelijke klankbordgroepen	
Structurele contacten met minderheden en minderhedenorganisaties	?	Contacten vinden zowel op ad hoc basis als structureel in het Platform Sociale Cohesie plaats	

	Communicatie naar de bevolking is helder en geloofwaardig	?	Hoewel men moeilijk van ongelooftwaardigheid kan spreken is er wel kritiek op de vorm van de communicatie. Met name de centrale rol van de communicatieafdelingen wordt bekritiseerd
	Burgers hebben een beeld van de prioriteiten en aanpak van de politie m.b.t. veiligheid	O	Burgers worden nauwelijks geïnformeerd over prioriteiten of beleidsmatige zaken
Integratie politie in netwerk professionals	Actieve rol politie in overleggen en netwerken, veelplegersaanpak en casusoverleg jeugd	V	Politie participeert in vrijwel alle overleggen en netwerken
	Informatie-uitwisseling	G	Uitwisseling vindt plaats via de netwerkinspecteurs en de buurtbrigadiers
	Communicatie	G	Er zijn geen klachten over de communicatie m.b.t. afspraken of informatie-uitwisseling
	(Uitvoering) afspraken	G	Politie komt afspraken na
	Betrouwbaarheid politie als partner	G	Ketenpartners vinden dat politie afspraken nakomt
	Politie ondersteunt initiatieven (informatie, advies en protocollen)	G	Politie speelt steeds een adviserende en soms ook initiërende rol richting de professionele ketenpartners
	Verschillende invalshoeken (bijv. politiewelzijnswerk) worden overbrugd	V	
Integratie politie in het bestuur	Uitvoering regie Integrale Veiligheid, inclusief rolverdeling gemeente en politie	V	Politie participeert in het Veiligheidshuis
	Overleg/samenwerking politie-gemeente (ambtelijk en bestuurlijk)	V	Samenwerking is zowel op uitvoerend als beleidsmatig niveau voldoende
	Overleg met gemeenteraad, aandacht voor veiligheid en politie in de raad, invloed gemeenteraad	?	Structureel overleg vindt eigenlijk alleen plaats bij de presentatie van het Jaarplan
	Afstemming prioriteiten gemeente en politie	V	Gebeurt onder meer in het driehoeksoverleg en in het Veiligheidshuis
	Ruimte voor lokale prioriteiten politie en afstemming op IV-beleid	V	Politie speelt belangrijke initiërende rol
	Signalerende en agenderende rol politie	V	Politie zet zaken die zij in de wijk opmerkt op de lokale agenda
	Helder en geloofwaardig communiceren naar lokaal bestuur en politiek	?	De betrokkenheid van de gemeenteraad bij de politie is beperkt

Legitimititeit	Afstemming werk politie op problematiek	V	Afstemming vindt onder meer plaats door middel van overleg met OM en gemeente in het Veiligheidshuis
	(Ruimte voor) lokaal maatwerk	V	Politie sluit goed aan bij lokale problematiek en veiligheidsaanpak binnen grenzen capaciteit
	Verhouding probleemgerichte aanpak/repressie	V	Wel invloed resultaatafspraken
	Betrokkenheid bewoners bij aanpak op wijkniveau	V	Bewoners zijn indirect betrokken bij de aanpak op wijkniveau
	Afstemming prioriteiten gemeente en politie	V	
	Aandacht politie voor minderheden	?	Politie onderhoudt contacten op straat en via Platform Sociale Cohesie
	Helder en geloofwaardig communiceren naar lokaal bestuur en politiek	V	Iets meer onderbouwing van met name cijfermatig materiaal is gewenst (bijvoorbeeld op wijkniveau)
	Helder en geloofwaardig communiceren naar bevolking	?	Bevolking zou wat meer openheid van de politie verwachten. Nu is de communicatie nogal formeel van aard (via Bureau Communicatie)

De mate van integratie van de politie wordt beïnvloed door verschillende factoren. Hieronder zijn deze factoren geclusterd naar 'negatief effect op de integratie' en 'positief effect op de integratie':

Negatief effect op de integratie

- eenheid Helmond Centrum kampt met ernstige personele capaciteitsproblemen
- buurtbrigadiers worden regelmatig ingezet voor de noodhulp of andere werkzaamheden
- burgers zijn slecht op de hoogte van de prioriteiten en het beleid van de politie
- communicatie van de politie naar de burgers en professionals is voor verbetering vatbaar.

Positief effect op de integratie

- voldoende ruimte voor lokale prioriteiten
- extra inspanning in de buurt door de inzet van twee buurtbrigadiers (met financiële steun grote stedenbeleid)
- goede samenwerking tussen politie en gemeente
- afstemming tussen prioriteiten politie en gemeente
- positie van en waardering voor de buurtbrigadiers
- integraal Veiligheidsbeleid is gemeentelijk speerpunt.

De politie is redelijk geïntegreerd in de wijk. Beide buurtbrigadiers zijn al enkele jaren in de wijk werkzaam en zijn goed op de hoogte van de problemen en de bewoners. Door de aanstelling van een tweede buurtbrigadier heeft de politie meer contact met de bewoners. De overige leden van de afdeling Helmond Centrum zijn veel minder bekend bij de bewoners.

De politie onderhoudt relatief weinig contact met allochtone bewoners. Er is geen structureel contact op wijkniveau, omdat allochtonen geen deel uitmaken van het wijkplatform. Structureel contact vindt plaats op het niveau van de gemeente via het platform sociale cohesie. Individuele buurtbrigadiers kennen wel de allochtone bewoners in hun gebied.

De inbedding van de buurtbrigadier in het wijkteam is goed. Er is een voortdurende samenwerking met de overige teamleden. De informatie-uitwisseling verloopt goed. Ditzelfde geldt ook voor de netwerkinspecteur.

De politie heeft goed zicht op de problematiek.

Bewoners en ondernemers in de wijk hebben weinig directe invloed op het politiebeleid. Via het veiligheidsbeleid van de gemeente hebben ze wel indirecte invloed.

De politie communiceert vooral via de lokale media. Zowel de politie als andere respondenten vinden dat de politie een actiever en opener communicatiebeleid zou mogen voeren. Door respondenten uit de media wordt vooral de centralisatie van de berichtgeving via het Bureau Voorlichting als knelpunt ervaren.

De politie communiceert open en duidelijk. Zij geeft aan wat wel en niet kan.

De politie participeert in een groot aantal netwerken. De netwerken in Helmond functioneren goed. Dit wordt door meerdere respondenten toegeschreven aan de actieve rol van de gemeente (met een trekkersrol voor de burgemeester) en het Veiligheidshuis.

Punt van aandacht is de forse onderbezetting bij de politie in Helmond centrum. Hierdoor dreigt de kwaliteit van de samenwerking in het gedrang te komen.

Er is sprake van cultuurverschillen tussen politie en gemeente. De politie ziet zich vooral als doener in tegenstelling tot de beleidsmedewerkers die in haar ogen veel trager opereren. Dit geeft soms aanleiding tot enige frictie, maar is niet nadelig voor de samenwerking in het algemeen.

De samenwerking met de gemeente verloopt goed. Dat geldt in ieder geval voor de uitvoering. De lijnen tussen de gemeente en de politie zijn kort. Afspraken worden nagekomen. De politie speelt ook haar signalerende rol naar de gemeente. Geluiden uit de wijk vinden een weg naar de verantwoordelijke gemeenteamtbanen.

De gemeente neemt haar regierol met betrekking tot integrale veiligheid serieus. De politie speelt hier een sterk adviserende rol in. Overigens blijkt de gemeentelijke regierol in de praktijk niet altijd goed uit de verf te komen. Sommige zaken lopen anders dan gepland.

De burgemeester speelt een belangrijke rol in de samenwerking. Hij houdt zich intensief bezig met veiligheid. Een aantal respondenten vanuit de gemeente geeft aan dat de burgemeester veel zaken regelt met de politie dat andere bestuurders en het ambtelijke apparaat hier onvoldoende bij betrokken worden.

De betrokkenheid van de gemeenteraad bij de politie is zeer beperkt.

10 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies uit de case study kunnen de volgende aanbevelingen en aandachtspunten worden geformuleerd om de maatschappelijke integratie van de politie in Helmond Binnenstad Oost te versterken:

1

In Helmond is sprake van een goed uitgewerkt en geïmplementeerd gemeenschappelijk veiligheidsbeleid. De gemeentelijke veiligheidsaanpak en die van de politie sluiten goed op elkaar aan, de gemeentelijke regierol in het integrale veiligheidsbeleid wordt waar gemaakt en er wordt goed samengewerkt. Aandachtspunt is het betrekken van de wethouders en het ambtelijke apparaat bij de afspraken tussen politie en de burgemeester.

2

De contacten met minderheden vanuit de politie verdienen aandacht. Op wijkniveau is er geen structureel contact omdat allochtonen geen deel uitmaken van het wijkplatform. Wel zijn er veel contacten op ad hoc basis, vooral via de buurtbrigadiers. Het zou aanbeveling verdienen contactfunctionarissen aan te wijzen voor allochtone instanties en groepen en het opbouwen van netwerken door deze contactfunctionarissen en de buurtbrigadiers te stimuleren en te volgen.

3

De maatschappelijke integratie van de politie in Helmond Centrum leunt (te) zwaar op de buurtbrigadiers en de netwerkinspecteurs. De betrokkenheid van de overige medewerkers van de Afdeling Helmond Centrum bij de wijken, de mensen in de wijken en de specifieke problematiek van de wijken zou kunnen worden vergroot als zij als taakaccent het gebiedsgebonden werken in een van de wijken in het werkgebied zouden krijgen; het model van 'units' binnen de afdeling zoals dat ook elders in Brabant Zuid Oost wel wordt gehanteerd.

4

De onderbezetting van de Afdeling Helmond Centrum heeft negatieve effecten op het gebiedsgebonden werken en de mogelijkheden tot samenwerking in het kader van de gemeenschappelijke veiligheidsaanpak.

5

Het onderbrengen van de researchcapaciteit van de afdeling bij de regionale recherche en het beleggen van de verantwoordelijkheid voor de aansturing van de opsporing buiten de afdeling draagt niet bij tot een optimale afstemming van de rechercheactiviteiten op de binnen het werkgebied ervaren specifieke criminaliteitsproblematiek.

6

De politie kan helderder, geloofwaardiger en minder terughoudend communiceren over haar aanpak en prioriteitenkeuze zowel naar het bestuur, de lokale politiek, als naar professionele partners en de bevolking. Ten onrechte bestaat het idee dat prestatiecontracten, landelijke en regionale prioriteiten een belemmering vormen voor aandacht voor de specifieke lokale problemen in Helmond. Dit terwijl landelijke, regionale en lokale prioriteiten elkaar in sterke mate overlappen.

7

Het verdient aanbeveling om de betrokkenheid van de gemeenteraad bij de politie en het veiligheidsbeleid te verbeteren. Niet alleen omwille van de legitimiteit van de politie, maar ook om het draagvlak voor het integrale veiligheidsbeleid en het politiebeleid en de bereidheid om daarin te investeren op termijn in stand te houden.

Bijlage 1: Scores interviews per facet

Dimensie	Facet	Bestuurders/managers										Professionals/burgers									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Integratie politie in de wijk	Zicht op problematiek	G	G	G	V	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G		V			
	Kennen en gekend worden																				
	- kennen: politie kent relevante personen		G	G	(+/-)	G		G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	
	- gekend worden: politie heeft duidelijke aanspreekpunten	G	G		O	V	G	G	G	G	G	G	G	O	V	G	G	G		+/-	
	- gekend worden: actieve burgers en professionals kennen wijkagent					G	G														
	- gekend worden: gemiddelde burger kent wijkagent	V			O	V		V	(+/-)	V	V	V	V	G	O			(+/-)	O		
	Zichtbaarheid				O										(+/-)	G	(+/-)	O			
	Aansluiten bij problematiek	V	G		O							G	V		V						
	Aansluiten bij veiligheidsaanpak	G		V	(+/-)	G		G	G	G	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
	Voldoende (ruimte voor) lokaal maatwerk	G	(+/-)	V	(+/-)	O	G	O	V	V	G	V	V	V	V	(+/-)	V	V	G	V	
	Verhouding probleemgerichte aanpak en repressie	G		V		G	V	V			G	G	G	G	V	G	G	V	V	+/-	
	Gebiedsgebonden werken, incl. doorwerking signalen wijkagent op teambeleid en IV-aanpak	G	G		V	G	G	G	G	G	G	G	G	G	V	G	G	G	G	G	
	Struct contacten bewoners/sleutelfiguren/instaties; participatie in buurtnetwerken	G	G	V	V	G	G	G	G	V	G	G	G	G	G	G	G	V	V	V	
Actief betrekken bewoners bij politiebeleid (wijkgesprekken, burgerpanels)	V	G		O	V	V	(+/-)	V	G	V	O		G						O		
Structurele contacten met minderheden(organisaties)	V		O	G			G	(+/-)	V	(+/-)	V		V		O	(+/-)	G		+/-		
Is de communicatie van de politie naar de bevolking helder en geloofwaardig	V	(+/-)	O	(+/-)	G	O	(+/-)	V	(+/-)	O	V		O	(+/-)	G		V		+/-		
Hebben burgers een beeld van de prioriteiten en aanpak van de politie t.a.v de veiligheid		(+/-)	O	(+/-)	V	O	(+/-)	V		O		O	O	O		O	(+/-)	O			
Integratie politie in netwerk van professionals	Actieve rol politie in overleggremia/ netwerken, veelplegersaanpak en casusoverleg jeugd	G	G	V	V	G	G	V	G	G	G	G	G	V			V	G	V		
	Informatie-uitwisseling		G			G					G	G	G				G	G	G		
	Communicatie	G	G			G	G				G	G	G				G	G	G		
	(Uitvoering) afspraken	G	G		V		G		G	G	G	G	G	V			G	G	G		
	Betrouwbaarheid politie als partner				V		G	G	V	G	G	G	G	V			G	G	G		
	Politie ondersteunt initiatieven (informatie, advies en protocollen)	G	G			G				G		G	G	V			G	V	V		
Verschillende invalshoeken (b.v. politie – welzijnswerk) worden overbrugd										V	V	V	V			G	G				
Integratie politie in het bestuur	Uitvoering regie IV, incl. rolverdeling gemeente en politie	G	V	V		G	G		G	G	G	(+/-)		G	V		V		O		
	Overleg / samenwerking politie – gemeente (ambtelijk en bestuurlijk)	V	G	V	G	G				G	G		V	V	V				+/-		
	Overleg met gemeenteraad / aandacht voor veiligheid en politie in de raad + invloed	G	O	(+/-)		V			V		V			(+/-)					+/-		
	Afstemming prioriteiten gemeente en politie	G	V	V	V	G	G		G	G	G	G		V		V	G				
	Ruimte voor lokale prioriteiten politie / afstemming op IV-beleid	G	(+/-)	G	V	(+/-)			(+/-)	G	G	G	V	V					+/-		
	Signalerende en agenderende rol politie	G	G	V			G		G	G	G	G		G	(+/-)		V	G	V		
De politie communiceert helder en geloofwaardig naar lokaal bestuur en politiek		V						V					V						+/-		

Betekenis:
G goed
V voldoende
+/- omstreden
O onvoldoende
 geen uitspraak

1 burgemeester
 2 wijkwethouder
 3 Hfd bureau Bestuur en Juridische Zaken
 4 raadslid
 5 coördinator IV-beleid
 6 centrummanager
 7 woningbouwvereniging
 8 afdelingschef
 9 netwerkinspecteur
 10 buurtbrigadier

11 buurtbrigadier
 12 brigadier basispolitiezorg
 13 adviseur wijk- en buurtorganisaties
 14 opbouwwerker
 15 voorzitter wijkraad
 16 buurtbeheerder
 17 woonconsulent
 18 jongerenwerker
 19 journalist
 20

Bijlage 2: Overzicht gesprekspartners

- Burgemeester
- Wijkwethouder
- Hoofd Bureau Bestuur en Juridische Zaken
- Raadslid
- Coördinator IV-beleid
- Centrummanager
- Directeur woningbouwvereniging
- Afdelingschef
- Netwerkinspecteur
- Buurtbrigadier (2x)
- Brigadier basispolitiezorg
- Adviseur wijk- en buurtorganisaties
- Opbouwwerker
- Voorzitter wijkraad
- Buurtbeheerder
- Woonconsulent
- Jongerenwerker
- Journalist

Bijlage 3: Samenstelling stuurgroep en onderzoeksteam

Samenstelling stuurgroep

Het onderzoek naar de ontwikkeling van de maatschappelijke integratie en legitimiteit van de politie is begeleid door een stuurgroep met de volgende samenstelling:

- prof. dr G. van den Brink, Universiteit van Tilburg / Lectoraat Gemeenschappelijke Veiligheidskunde Politieacademie
- drs. L.C.H. Gunther Moor, Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie
- P. van Os, Lectoraat Gemeenschappelijke Veiligheidskunde Politieacademie
- mr. M.A. Straver, Lectoraat Gemeenschappelijke Veiligheidskunde Politieacademie
- drs. H. Quint Bc., Onderzoeksgroep Politieacademie
- drs. R. Ulrich, Andersson Efficers Felix

Samenstelling onderzoeksteam

De samenstelling van het onderzoeksteam dat de case study in Helmond heeft verzorgd is als volgt:

- drs. R. Ulrich, Andersson Efficers Felix, coördinatie
- drs. F. Pieters, Andersson Efficers Felix
- drs. H. Quint Bc., Onderzoeksgroep Politieacademie
- dr R. van der Wal, Onderzoeksgroep Politieacademie, redactie
- drs. C. Wiebrens, Andersson Efficers Felix